

Illem

Teljes a bizonytalanság az illemszabályok értelmezésében. Sokan idejétmúltak, elavultnak tartanak olyan szokásokat is, amelyek pedig a társadalmi együttélésben nélkülözhetetlenek. Ez volna persze a kisebbik rossz. Sokszor azonban épp az ellenkezőjével tündetünk. Tudatosan valunk, alakítunk, használunk érdes és bántó formulákat, amelyek legálább olyan sablonosak, mint a régiék. S a vesztély is innen fenyeget. Tudniillik sokan úgy vélik, hogy szokásainkban — legyen az jó vagy rossz — mindenképpen újra és eredetire, de legalábbis feltűnőre, ha nem meg-hökkentőre kell törekedni.

Itt van például a beszéd. Most nem arra gondolunk, hogy ki milyen összetettséggel, árnyaltsággal fejezi ki magát. A hangemre emlékeztetünk, vagy még pontosabban a szókincs ilyen vagy olyan birtoklására. Utón-útfélen tapasztalni, hogy milyen durván, nemegyszer bántón, drasztikusan beszélünk. S nemcsak a részek, a sört pálinkával keverők népes tábora. Az jó formán már fel se tűnik, ha valaki ittas állapotban, nyilvános helyen olyan kifejezéseket használ, ami nemcsak a fülünket, de a jó ízlésünket is sérti. Az azonban annál meglepőbb, hogy bizonyos közlekedési vitákban, nézeteltérésekben a volán mögött ülők milyen változatos roktónzésekkel próbálnak nyomatékot adni igazuknak.

Sajnos a durvaság, sőt a trágárság egyre inkább elharapódzóban van. S ebben az a legveszélyesebb, hogy hatással van a környezetre is. Főleg a gyerekek s a fiatalok esnek áldozatul e rossz szokásnak s magukról megfelelkezve szinte észre se veszik, hogy szókincsükbe milyen természetesen épülnek bele azok a szavak, amelyek még a naturalista irodalomban is erősen kipontozandók.

Jó illem, jó neveltség? Miért ne vállalnánk, ha szocialista magatartásunkról van szó! Illyés Gyula írja gyermekkorára visszaemlékezve, hogy náluk, pedig a legszegényebb tanyai, pusztai világról van szó, soha egy trágár, egy kétértelmű szó el nem hangzott. Nem finomkodásból, hanem abból az illendőségből, amely a szavak minőségével is az embert tiszteli.

Manapság sem a film, sem az irodalom nem afejték, ha a legintimebb jeleneteket kell megjeleníteni, ha a leggeriférikusabb dolgokat kell néven nevezni. Bizonyos közegben, bizonyos összefüggésekben ez természetes is. De az ellenkezője is természetes. Mert ahol az élet tisztelést, tapintatot követel, ott meg azt adjuk meg, azt tartjuk be. A természetes illemszabály szerint.

Tanévnyitó ünnepség az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola debreceni karán

Az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola Debrecenben működő gépészeti karán szeptember 5-én, kedden délután ünnepélyes tanévnyitó tanácsulést tartottak.

A Himnusz hangjai után Jánoszy Mihály főigazgató-helyettes üdvözölte a résztvevőket, köztük Gál Istvánt, a megyei tanács elnökhelyettesét, dr. Alberth Bélánét, a Hazafias Népfront megyei Bizottságának titkárát, dr. Kántor Bélát, a III. kerületi Tanács Hivatal vezetőjét, Szilágyi Sándort, az Építőipari és Építőanyagipari Dolgozók Szakszervezete megyei Bizottságának titkárát, Lendvai Sándor és dr. Nagy Béla főigazgató-helyetteseket.

Dr. Bartos Sándor főigazgató mondott ünnepi beszédet. Beszédében egyebek közt szót arról, hogy a főiskolán tanuló egyetlen hallgató képzése az államtól — a három év során — 150 ezer forintot igényel. Rámutatott arra, hogy ezért a hallgatók helytállása igen fontos, felhívta a figyelmet a most főiskolai éveiket megkezdő tanulóknak, hogy komolyan tanuljanak, lelkiismeretesen készüljenek jövődi szakmájukra, szakítani kell azzal a

Az új elsőévesek

téves nézettel, hogy a vizsgák alkalmával elegendő csupán kettes érdemjegyet szerezni — mindenki adottsága szerint érje el a lehető legjobb eredményt. A főigazgató köszöntötte azokat a szakmunkásfiatalokat, akik a szakmunkás-bizonyítvány megszerzése után, az előkészítő tanfolyamok elvégzését követően kezdik meg az ideán tanulmányait. Beszédében megemlékezett arról is, hogy

jövőre ünnepli az építőipari oktatás 100 éves évfordulóját.

Dr. Bartos Sándor ünnepi beszédét követően került sor az elsőévesek fogadalomtételére. Ezután a főiskolát szeptemberben kezdő hallgatókat Molnár István, a főiskola KISZ-szervezetének titkára köszöntötte.

Az új tanévben az építőgépész szakon 65-en, a magasépítési szakon 87-en kezdik meg tanulmányaikat.

Szántás nélküli talaj-előkészítés, hat hektár vetés egy óra alatt

Búza-talajelőkészítési és vetésgépesítési bemutató Nádudvaron

A négy, darabonként 20 soros egységből álló vetésgépcsoportban a vetésgépek egymás mellett egy sorban helyezkednek el. A John Deere cég által gyártott vetésgépekkel óránként 5,5–6 hektárt lehet bevetni

Rába-IH-10-770.07 nehéztárcás borona, amelynek munkaszélessége 6,2 méter és óránként 3–4 hektárt tud megművelni

Egy hónap múlva kezdődik az őszi búza vetése. A jó termésnek az alapjait a talaj-előkészítéssel és a vetéssel most kell lerakni, megalapozni. A Nádudvari Kukorica- és Iparinövény-termelési Együttműködés (KITE) háromszázötven taggazdasága több mint ötszáz szakembereinek részvételével éppen ezért rendeztek tegnap, kedden Nádudvaron a Vörös Csillag Termelőszövetkezetben búza-talajelőkészítési és vetésgépesítési bemutatót, amelyen a Mezőgazdasági Gépkísérleti Intézet több vezetője mellett ott voltak a hazai mezőgépgyártás és -forgalmazás reprezentánsai is.

Dr. Magyar Gábor, a KITE igazgatója köszöntötte a résztvevőket, köztük Szabó Istvánt, az MSZMP Központi Bizottságának tagját, a KITE elnökét, majd elmondta, hogy ebben az évben a rendszerben 231 ezer hektáron termeltek őszi búzát, és a hektáronkénti átlagtermés — ha még nincsenek is végleges és pontos adatok — mintegy két mázsával haladja meg az előző évit. Tíz olyan taggazdasága van a rendszernek, ahol ebben az évben már 60 mázsa feletti volt a hektáronkénti búza-termés. Közöttük is a legjobb eredményt érték el a kabai Vörös Csillag Tsz.-ben (68 mázsás termés), a nádudvari Vörös Csillag Tsz.-ben, ahol 3600 hektár átlagában 60,2 mázsát takarítottak be. Igen sok gazdaság van, ahol 50 mázsánál is nagyobb termést arattak le, többek

(Folytatás a 2. oldalon)

Dologidőben

Gyors motorjavítás

a Volán 6. számú Vállalatának igazgatója

Kmetty Gyula a megye egyik legtöbb dolgozót foglalkoztató szállítási nagyvállalatának, a Volán 6. számú Vállalatának igazgatója. Munkanapja ilyenkor, csúcsidekben, még a szokásosnál is hosszabb.

— Reggel hat órakor a debreceni személyforgalmi üzemigazgatóságon az autóbuszok kiállítását ellenőriztem. Az első tanítási nap lökészerű forgalomnövekedést jelent, az új tanévben a tavalyinál nyolc-tíz százalékkal több tanuló rendszeres utazása várható. Körülbelül 16 ezer bérletes kisdíjak utazik naponta autóbusszal. Az üzemigazgatóság telepéről az autóbusszalomásra mentem, majd néhány járatunk sűrűségét, a menetrend betartását ellenőriztem.

Fél nyolckor a vállalat Szoboszlói úti központjában a teherforgalmi és darabárú főnökség munkavédelmi tevékenységét értékelő tanácskozás kezdődött. Egy korábbi vizsgálat eredményét vitattuk meg, most a főnökségvezető munkavédelmi tevékenységét értékeltük. Sajnos, a munkakörülmények a főnökség működési területén nem a legjobbak. Korszerűtlen rakodási lehetőségek, balesetveszélyes rámpák, régi raktárhelyiségek sok gondot okoznak. Hosszú távon beruházással tudunk csak enyhíteni a helyzetet.

Fél tízkor, a postabontást követően a helyzetjelentést néztem át. Tegnap nyugodt napunk volt, 63 vagon érkezett, ebből négy vagont késve rakodtak ki. Mind a négy vagonban olyan áru volt, amelyet kézzel lehet csak kiszedni a kocsikból. Ezt követően a városi tanács egyik munkatársa keresett fel, kérésüket sikerült rendezni.

11 órakor a vezetők részére a hatodik ötéves terv koncepcióját beszéltek meg. Berettyóújfaluban üzemigazgatóság létrehozása kívánatos, Hajdúszoboszlón és Hajdúnánáson forgalmi, műszaki telep építését célszerű megkezdni. Természetesen a tervkonceptió ennél lényegesen bővebb.

Délután a személyszállítás fejlesztéséről szóló KÖTUKI-javaslatot néztem át. A kutatóintézet munkatársai Debrecen város autóbushálózatának forgalmát, a fejlesztés lehetőségeit vizsgálták. Az elterelő útszakaszok nagymértékben lassítják az átlagsebességet, s komoly gond az állomást érintő járatok rossz kifordulási lehetősége is. A tanulmánytervben a szakemberek a vonalhálózat korszerűsítésére is javaslatot tesznek. Eszközaink modernnek, de a korszerű autóbuszokra egyre kevesebb gépkocsivezetőnk van. Egy esztendő alatt 46-an mentek el; lassan úgy néz ki a dolog; ha a megyében valahol autóbust vásárolnak, nálunk felmond valaki. Pedig a kereseti lehetőségek igen jók, a műszakpótlék bevezetésével tovább nő a volán mögött ülők jövedelme, éves átlagban már a 60 ezer forintot közelíti.

A nap hátralevő részében az aktuális feladatokról szóló jelentéseket néztem át. A tanévkezdés nálunk tízenkilenc viszonylatban 56 iskolásjárat megindítását jelent, Hajdú-Bihar megye egész területén.

A szállítási csúcs, az előrejelzések szerint közel 225 ezer tonna cukorrépa fuvarozását rója ránk, emellett napi kétszáz tonna konzervgyári fuvarozás mellett 55 tonna almát is rendeltetési helyére szállítunk. A Megyei Szállítási Bizottság jó előre felmérte az idei őszi feladatokat, s azt, ebből mi hány vállalatunkra. Több mint háromezer dolgozónk mindegyike tisztában van a feladatok nehézségével, remélem, hogy különösebb zökkenők nélkül, jó munkát végezve tudjuk feladatainkat elvégezni.

Hajdu István

Modern rakodás

KÜLPOLITIKA A BÉKE ELLEN

Hua Kuo-feng, a KKP elnöke, a Kínai Népköztársaság miniszterelnöke megette második külföldi útját, amelynek értelmét, annak mérlegelését, milyen irányt vesz a kínai külpolitika, ezekben a napokban végzik el a világ jelentős külpolitikai központjaiban. Arra azonban már most rámutatnak a világ Kína-szakértői: változatlan Peking törekvése, hogy szovjetellenes, szocializmusellenes politikájához minél szélesebb támogatást szerezzen, a világ minden térségében.

Ennek a külpolitikai vonalnak a kibontakozására az elmúlt másfél évben egyre több jel mutat. Meglénykült a pekingi repülőter forgalma nyugati tőkés országok vezető politikusaival, konzervatív személyiségek, aktív és nyugalmazott katonai személyiségek látogattak a kínai fővárosba. A látogatók közül ki kell emelni Neil Cameron légimarsallt, a brit vezérkar főnökét, s Zbigniew Brzezinskit, az amerikai elnök nemzetbiztonsági főtanácsadóját, akik több olyan kijelentést tettek a NATO, illetve az Egyesült Államok és Kína együttműködésének kiszélesítéséről — szovjetellenes alapon — amit Pekingben igen szívesen hallgatnak.

Nem maradtak otthon a kínai vezetők sem. Először a környező délkelet-ázsiai országok sorát látogatták végig, majd a nyugat-európai NATO-tagállamokba utaztak magas rangú pekingi fegyvervásárlók. Sőt, a pekingi kormány tagjai eljutottak Afrikába és a Karib-tenger térségébe, ahol Kuba internacionalista politikája ellen agitáltak.

A kínai külpolitika nem válogat az eszközökben, ha az agresszív hatalmi célok megvalósításáról van szó. Bizonyítja ezt a Vietnam elleni akciója, amely már nem szorítkozik az agitációra: a sovinszta kambodzsi rendszer fegyvereseivel közvetett háborút indítottak Indokínában.

Mindezek után, s azt figyelembe véve, hogy Peking egyre fokozza kampányát a Szovjetunió, a szocialista országok ellen, különösen érthető az az érdeklődés, amely a KKP első emberének balkáni és iráni utazását övezte. Természetesen, az utazás ténye ellen senkinek nem lehet kifogása. Az viszont cáfolhatatlan: Hua arra használta fel látogatásait, hogy — ugyan közvetve, s az otthon használt stíluson tömpítva, de mégiscsak hangot adjon szovjetellenes tételeinek. Mindez jól beleillik a kínai politikának az enyhüléssel, a szocialista országok és a harmadik világ közötti kapcsolatokat támadó vonalába. Pedig Hua Kuo-fengnek alkalma volt józan hangokat hallania európai utazása során. Belgrádi vendéglátója, Tito elnök kijelentette előtte: feltétlenül véget kell vetni a fegyverkezési versenynek és hozzá kell látni az igazi leszereléshez, mert a béke nem alternatívája.

Peking azonban mindezt nem hajlandó tudomásul venni: hiszen éppen az európai Hua-utazás előtt kevesel jelent meg Hszü hadügyminiszter cikke, amely a háborút — értsd az egész emberiséget fenyegető nukleáris világháborút — teljesen normális dolognak minősítette.

Nyilvánvaló: Kína vezetése ma sovinszta, nagyhatalmi céljait sokoldalú, minden fronton végrehajtott támadással kívánja végrehajtani. Ezt bizonyítja a szocialista lista Vietnam ellen végrehajtott támadása, a Mongol Népköztársaságot veszélyeztető tevékenysége, s szinte minden szomszédal szembeni területi követelése, a Szovjetunió határai mentén felsorakoztatott milliós hadseregei, Kína arra törekszik, hogy katonai erejének gyorsított fejlesztésére felhasználja a nyugati hatalmak gazdasági és katonai potenciálját, s a Japán melletti megkötött egyezményben sokan egy új „Peking-Tokio tengely” távolkeleti katonai paktum csírát látják.

Hua elnök romániai és jugoszláviai látogatása kapcsán megfigyelők rámutatnak: Kína jelenlegi vezetése továbbra is nagy erőfeszítéseket tesz, hogy megbontsa a szocialista országok egységét. Erre a törekvése figyelemre méltó a szocialista országok lapjai, s erre utal a burzsoá sajtó is. „A Kínai Népköztársaság külpolitikája — írja a varsói Trybuna Ludu —, amelyet utazása során Hua Kuo-feng szemlélített, antimarxista politika, amely a szocialista rendszer ellen, a népek szabad fejlődéséhez elengedhetetlen tényező, a béke ellen irányul.”

Miklós Gábor

Lázár György Mongóliában Miniszterelnökünket Szuhe Bator-érdemrenddel tüntették ki

Izsák Erika, az MTI kiküldött tudósítója jelenti:

Lázár György, a Minisztertanács elnöke, mongóliai hivatalos, baráti látogatásának harmadik napján, kedden délelőtt az Ulánbátortól mintegy húsz kilométerre levő Szonginói Biokombinátba látogatott el. A látogatásra D. Gombozsav, a MNFP KB titkára és Cs. Szuren miniszterelnök-helyettes kísérte el. Az üzem bejáratánál Demberel földművelési miniszter-helyettes, valamint a kombinát magyar és mongol vezetői, dolgozói üdvözölték a magas rangú magyar vendéget, akit dr. Sz. Szodnomodsz igazgató tájékoztatta a kombinát tevékenységéről. Az ázsiai viszonylatban is kiemelkedő jelentőségű létesítmény magyar anyagi-műszaki segítséggel épült fel és 1974 óta működik. Szerepe szinte felbecsülhetetlen a Mongólia legfontosabb nemzeti vagyonának számító, csaknem 25 milliós állatállomány megővése és fejlesztése szempontjából.

Lázár György megtekintette a biokombinát több üze-

mét és személyesen is meggyőződhetett arról, hogy a biokombinátban eredményesen alkalmazták a különböző bonyolult, korszerű gyártási technológiákat.

A magyar-mongol kormányfői tárgyalások során mindkét fél kifejezte érdekltségét és készségét, hogy továbbfejlessék gazdasági és műszaki-tudományos kapcsolatukat. Ezért a magyar fél kiegészítő hitelt ajánlott fel. Az erre vonatkozó megállapodást Lázár György és Zsambin Batmönh kedden délután írta alá.

Kedden délután írta alá Tordai Jenő magyar és D. Cerenszansza mongol külkereskedelmi miniszter-helyettes az 1979. évi magyar-mongol árucsereforgalomról szóló jegyzőkönyvet. E szerint a két ország kereskedelmi forgalma jövőre meghaladja majd az ideit és nagyobb lesz annál is, amennyit az 1976-1980. évi államközi egyezmény 1979-re eredetileg előírnyozott.

A Mongol Népköztársaságból főként bőrruházati cikkek, különféle gyalgójárók és

prémek érkeznek, valamint egyebek között a Szonginói Kombinátban készült úgynevezett biopreparátumok, amelyek a Phylaxiában dolgoznak majd fel az állategészségügy részére. A magyar exportlista jelentős tételei az ipari üzemekben, öntözőtelepeken és a geológiai kutatásoknál szükséges gépek és azok alkatrészei. Magyarországon ezen kívül gyógyszerket, valamint különböző ruházati és műszaki fogyasztási cikkekkel szállít.

Lázár György délután megtekintette az Ulánbátori Képzőművészeti Múzeumot.

Ezután ünnepélyes eseményre került sor: átadták Lázár Györgynek a Szuhe Bator Érdemrendet. A Nagy Népi Hural épületének dísztermében Sz. Zsalanaszav, a Nagy Népi Hural elnökségének elnökhelyettese, a MNFP KB titkára nyújtotta át a magyar kormányfőnek a legmagasabb mongol állami kitüntetést.

Lázár György kedden a késő esti órákban, különvonattal Darhan városba utazott. (MTI)

Magyar személyiségek vietnami kitüntetések

Nguyen Phu Soai, a Vietnami Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete kedden bensőséges ünnepségen nyújtotta át — a magyar és a vietnami nép kapcsolatának elmélyítésében szerzett érdemeikért a Magyar Szolidaritási Bizottságnak és az Országos Békatanácsnak adományozott „Barátság érdemrendet”.

Ugyanebben a magas kitüntetésben részesült a két nép közötti barátság szolidaritás ápolásában és fejlesztésében kifejtett személyes tevékenységéért Kállai Gyula, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke, Harmati Sándor, a Magyar Szolidaritási Bizottság elnöke és Sebestyén Nándorné, az Országos Békatanács főtákkára, valamint — postumos — dr. Sük Endre, az Országos Békatanács nemzetközi Lenin-békedíjas elnöke.

RÖVIDEN

Hétfőn hazaérkezett Rómából az Elnöki Tanács és a kormány delegációja, amely Trautmann Rezsőnek, az Elnöki Tanács helyettes elnökének vezetésével részt vett I. János-Pál pápa ünnepélyes beiktatásán. A küldöttség tagja volt Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyházügyi Hivatal elnöke és Palotás Rezső, hazánk római nagykövete.

Anvar Szadat egyiptomi államfő kedden különrepülőgépen elutazott Párizsból és az esti órákban érkezik a Maryland állambeli Camp Davidbe, ahol szerdán kezdődik meg az amerikai-egyiptomi-izraeli csúcstalálkozó hivatalos szakasza.

Kedden reggel, a pápa által történt fogadása idején, váratlanul elhunyt Nyikogyim leningrádi és novgorodi metropolita. Nyikogyim vezette az I. János-Pál pápa ünnepélyes beiktatásán részt vett orosz pravoszláv egyházi küldöttséget.

Bikovszkij és Jahn, akik hétfőn, Bajkonurban nemzetközi sajtókonferencián számoltak be elményeikről, kifogástalan egészségi állapotukra való tekintettel, engedélyt kaptak, hogy hozzájáruljanak az űrbeszámolójuk elkészítéséhez.

Vaszilij Kuznyecov, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének első helyettese fogadta Edgar Faure-t, a Francia Nemzetgyűlés francia-szovjet baráti csoportjának elnökét. A barátságos légkörben lezajlott megbeszélésen a felek megvitatták a szovjet-francia kapcsolatok és a nemzetközi helyzet néhány kérdését.

A Koreai Munkapárt Központi Bizottságának és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság kormányának meghívására Székér Gyulának, az MSZMP Központi Bizottsága tagjának, a Minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével kedden párt- és kormányküldöttség utazott a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságba, hogy részt vegyen a KNKD megalakulásának 30. évfordulója alkalmából tartandó ünnepségeken.

Biankó lottószelvény a jövő heti sorsolásra

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság szerdától a megszokott számtáblás és jker lottószelvények helyett úgynevezett biankó szelvényeket hoz forgalomba, amelyen a játékhét száma és a sorsolás napja nincs feltüntetve. A barna és a lila színű biankó szelvények kizárólag a lottó 37. heti számsorsolására érvényesek. A húzást szeptember 15-én tartják.

A 37. játékhéti biankó szelvények — a szeptemberi előfizetéses szelvényekkel együtt — szeptember 18-án rendkívüli jutalom-sorsoláson is részt vesznek, közöttük összesen 370 tárgynyereményt, főnyereményként két Lada személygépkocsit sorsolnak ki.

Szaljut-6

Az űrállomás fedélzeti berendezéseinek ellenőrzésével, orvos-biológiai kísérletekkel és feljegyzéseik rendezésével töltötték 83. napjukat a világűrben a Szaljut-6 állandó személyzetének tagjai. Kovaljonok és Ivancsenkov, akik a Szozjuz-29 vasárnapi visszatérése miatt hétfőn kaptak meg heti pihenőnapjukat, fokozatosan ismét visszazökkennek a régi kerékvágásba.

Szovjet-görög külügyminiszteri találkozó Moszkvában

Szovjet-görög külügyminiszteri találkozóra került sor kedden Moszkvában. Georgios Rallis, aki hétfőn érkezett hivatalos látogatásra a szovjet fővárosba, Andrej Gromikóval, az SZKP KB PB tagjával, a Szovjetunió külügyminiszterével cserélt véleményét a szovjet-görög kap-

csolatok fejlesztésének lehetőségeiről. Megkülönböztetett figyelmet fordítottak a politikai kapcsolatok bővítésére. A baráti légkörű megbeszélésen a kölcsönös érdeklődésre számot tartó időszerű nemzetközi kérdésekről is véleményt cseréltek a felek. (MTI)

Szántás nélküli talaj-előkészítés, hat hektár vetés egy óra alatt

(Folytatás az 1. oldalról)

között a HAGE taggazdaságai, amelyek természetálag meghaladta az 55 mászát.

A talaj-előkészítés, a vetés — mondotta a továbbiakban Magyar Gábor — alapvetően meghatározza a termés mennyiségét, és ennek a mostani gépbemutatóknak is az a célja, hogy bemutatassák azokat a legkorszerűbb talaj-előkészítő és vetőgépeket, amelyeknek többsége ebben az évben már meg is vásá-

rolható. Különös nyomatékkal hívta fel a résztvevők figyelmét a szántás nélküli talaj-előkészítés gépeire.

A megnyitót után dr. Bánházi Gyula, a Mezőgazdasági Gépésérleti Intézet igazgatója tartott előadást.

— A búza, valamint általában a kalászos gabonák termelésénél a hozamok növekedése és a munkaerő csökkenése a jellemző — mondotta bevezetőjében. — E két tendencia figyelembevételével változnak a növénytermelésnél alkalmazott gépek, korszerűsödik a gabonatermelés géprendszere. A mostani bemutató a búzatermelés gépesítésének két fontos technológiai folyamatát, a talaj-előkészítést és a vetést mutatja be.

— A talaj-előkészítésben az elmúlt években — különösen a termelékenység vonalán — nagy előrelépés történt a 150 lóerő feletti nagy teljesítményű, elsősorban a talajművelés céljait szolgáló erőgépek bevezetésével. A nagy teljesítményű erőgépektől várható nagy előnyök teljes mértékű realizálása megfelelő munkagépek hiányában mind e ideig azonban nem volt lehetséges. A hazai kialakítású nagy teljesítményű talajművelő gépek sok kivánnivalót hagytak maguk után. Gyökeres megoldást jelent e két és társ-csak vonatkozásában az IH licenc, könnyű maggyékesítő gépeknél pedig a RAU licenc megvásárlása és a gépcsaládok hazai gyártásának beindítása. A Rába-IH könnyű és nehéz tárcsaboronák és ekék az eddigi vizsgálati eredmények szerint — jelentette ki — az igényeket jól kielégítik. — Hasonlóan kedvező tapasztalatokat szereztünk a kecskeméti Mezőgép Vállalat által gyártott RAU könnyű kombinált maggyékesítő gépekkel. Az említett új gépekkel a ma már hagyományosnak tekinthető talajművelési technológia jelentősen jobb munkagépei biztosítottak. Tovább

kell azonban lépünk a termelékenység további növelése irányában. Nem lehetünk elégedettek avval sem, hogy — különösen kötött talajokon — a megfelelő minőségű talaj-előkészítés igen sok költséges munkamenetet igényel. Ezt követően részletesen ismertette a bemutatón szereplő egyes gépeket, majd a búzavetés gépeiről szólt.

— A búza- és kalászosgabona-vetés termelékenységének növelése halaszthatatlan feladat. Ennek érdekében nagy munkaszélességgel, viszonylag nagy munkasebességgel dolgozó, gépi feltöltést lehetővé tevő, üzembiztos, egy dolgozó által kezelhető vetőgépek (vetőgépcsoportok) szükségessége. Hazánkban a kalászosgabona-vetés gépesítésének fejlesztésére az Accord pneumatikus, központi magtartályos vetőgépekből kiindulva alakított ki vetőgépcsaládot iparunk. Ezek 48 soros, 72 soros és 96 soros egységekből állnak. Jelenleg folyó vizsgálataink célja — mondotta végezetül — olyan munkaszélességű, minimális előmunka-igényű, gépi feltöltésre alkalmas, üzembiztos vetőgép vagy gépcsoport kialakítása, kiválasztása, amely a magyar mezőgazdaság igényeit hosszabb távra kielégítheti. Ehhez azonban feltétlenül szükséges megfelelő gépi feltöltő berendezés mielőbbi sorozatgyártásának a beindítása, valamint a gépkészítők nélküli vetés megvalósítása érdekében megfelelő vetésellenőrző műszer bevezetése is.

Az előadást követően a résztvevők Balogh Csabának, a KITE műszaki igazgatóhelyettesének kalauzolásával munka közben tekintették meg azt a 24 talaj-előkészítő és vetőgépet, amelyek a legkorszerűbbek és teljes egészében kielégíthetik a mezőgazdasági nagyüzemek igényeit. Az egyes gépek működését a Mezőgazdasági Gépésérleti Intézet támafelölse ismertették az érdeklődőkkel.

RHODESIAI CSALÓDÁSOK

Miközben Namíbia jövőjéről egészen konkrét tárgyalások folynak az ENSZ székhelyén, New Yorkban, Afrika déli részének másik gócpontjában, Rhodesiában változatlanul bizonytalanok a kilátások a többségi uralom megteremtésére. Ennek elsődleges oka Jan Smith rhodesiai miniszterelnök, aki felismerve a fehér hatalom átmentésére kidolgozott úgynevezett belső rendezési tervének kudarcát, most újabb cselhez folyamodott.

A minap vált ismertté és keltett általános meglepetést a hír, hogy a fajüldözö rezsim vezetője augusztus közepén találkozott Joshua Nkomoval, a Zimbabwei Hazafias Front társelnökével. Smith részéről nem új a törekvés, hogy megpróbálja eltántorítani Nkomót a front eredeti célkitűzéseitől: annak idején a belső rendezési terv kidolgozása-kor a Smith oldalára felsorakozott „simulékonyabb” helyi afrikai politikuskok már hívták, csatlakozzék a rhodesiai végrehajtó tanácshoz, amely gyakorlatilag a hétmillió lakosság többségének elárulását jelentette volna. Nkomo akkor elutasította a meghívást.

Az a tény azonban, hogy most mégis hajlandó volt tárgyalni a fajüldözö rezsim vezetőjével, és hogy a találkozót hosszú ideig titokban tartották, sokakban kétségeket ébresztett iránta. Nem

véletlen, hogy a rendezésben érdekelt afrikai országok hétvégi csúcserkeztelükön külön is hangsúlyozták, hogy az újabb tárgyalásoknak a fajüldözö rezsim fejével csak akkor van értelme, ha az valóban hajlandó konkrét engedményekre. Márpedig Julius Nyerere tanzániai elnök szavaival élve, Nkomo és Smith találkozója eredménytelen volt.

Smith fő célja Nkomo esetleges „lekapcsolásával” — s ebben a törekvésben számíthat a rendezésben érintett nyugati hatalmak, mindenképp Nagy-Britannia támogatására —, hogy elérje a hazafias erők fegyveres akcióinak beszüntetését, a partizáncsapatok felszámolását. Más szóval: azon ügyeskedik, hogy a majdan „független” Zimbabwe kormányát az a hadsereg tartsa sakkban, amely ma agresszív, véres akciók egész sorát hajtja végre a környező országok és a nemzeti felszabadító mozgalom ellen.

Nkomo hétfői sajtónyilatkozatában már arról beszélt, hogy csak „bizonyos feltételek mellett” kész újra találkozóra Smith-szel. Ehhez a többi között az szükséges, hogy a fehértelepes rezsim vezetője kijelentse: át kívánja adni a hatalmat a hazafias frontnak. Ellenkező esetben a gerillaháború folytatódik Rhodesiában.

Kocsi Margit

Reszortszemlélet

A beszélgetés valahogy így zajlott le a pártalapszervezet titkára és az irányító párt-szerv munkatársa között:

„Nagyon szakszerűen tanácskoztatok a taggyűlésen ezekről az időszakos termelési feladatokról. De valahogy hiányzott, amiről a vezetőségen belül is beszéltek, nekem is említették, hogy jó néhány vitatható, téves nézet él mind a munkások, mind a műszakiak körében. Éles viták folynak az új gépsor beállításáról, a brigádok átszervezéséről, van konzervativizmus, törekvés az egyenlőségre, tapasztalható az egyéni szempontok mindenek elé helyezése és így tovább. Ezekről a tudatbeli problémákról azonban itt a taggyűlésen egy szó sem esett...”

„No igen, de hát éppen azért nem beszélünk ezekről, mert — mint te magad is mondad — ezek a tudatformálási témákhoz tartoznak, mi pedig most a termeléssel kapcsolatos feladatokat tűztük napirendre. Ismered a munkatervünket, tudod, hogy három hónap múlva napirenden szerepel az ideológiai munka, és majd akkor beszélünk a szemlélet kérdéseiről.”

A párbeszédnek ez a sűrített kivonata — mondhatjuk — egyúttal sűrítetten fejez ki egy gyakran tapasztalható jelenséget. A pártpolitikai munka e jelenségét tömören úgy szoktuk jellemezni, hogy egyfajta „reszortszemlélettel” állunk szemben. E szemléletben a pártmunka egymástól többé-kevésbé független részekre oszlik. Van gazdaságsszervező tevékenysége, oktatás, agitáció, kádérmunka, tömegszervezetek irányítása, pártépítés és így tovább — egymástól elkülönítve, önállóan. Mindegyikkel az egészről kiragadva, önmagába véve tördök az adott terület felelőse — a vezető testület vagy a párttagság kollektívája pedig hol ezzel a témával foglalkozik, hol azzal, vagyis szép sorban külön-külön mindegyikkel.

Ennek a megközelítésnek kétségkívül van egy bizonyos relatív létjogosultsága, sőt megvan a maga szükségessége is. Hiszen a pártmunka különféle területei bizonyos mértékig valóban önállóan tekinthetők, külön-külön kezelendők. S nem csupán országos vagy megyei rátekintésben, hanem a helyi szervezetek, az alapszervezetek mindennapos tevékenységében is. Az egyes részterületek sajátosságainak, az ott folyó munka speciális követelményeinek számbavétele figyelembevétele elengedhetetlen feltétele a hatékony politikai irányításnak. A munka színvonalát vitathatatlanul jótékonyan emelgette, hogy az alapszervezetek túlnyomó többsége immár felismerte ezt a követelményt. Hiszen mondjuk húsz esztendője még meg lehetőségek gyakori volt, hogy az alapszervezeti pártfórumok amúgy általánosságban tárgyaltak a megelőző két hét vagy egy hónap történéseiről, mindenről szó esett, s így igazán mélyen semmiről sem. A szocialista építési feladatainak bonyolultabbá válása azóta szinte kikényszerítette egy szakszerűbb, elmélyültebb, az egyes részterületeket mélyebben elemző megközelítési módot.

Am itt is érvényes, hogy ha egy helyi dolgot túlhajtunk, könnyen a visszajára fordulhat. Mert a pártmunka egyes területeinek különállása nem abszolútizálható. Ezek valójában sok szállal kapcsolódnak egybe; az egyik területen szerzett tanulságok a másikon is hasznosíthatóak, az egyik vonatkozásban tapasztalt hiányosságok egy másik vagy harmadik területen is fékezik a haladást, az egyik szférában mutatózó jelenség gyökerei nemegyszer egy másikban húzódnak, és így tovább. Az analízist ezért a szintézisnek is követnie kell, mert különben lehetetlenné válik az áttekintés, s legfeljebb fémegoldások születnek.

Az írásunk elején idézett párbeszéd folytatásaként a pártbizottsági munkatárs azzal érvelt: aligha lehetséges a technika fejlesztését, a munka jobb megszervezését célzó intézkedéseket bevezetni anélkül, hogy a pártszervezet hatékony agitációval meg ne győzné ennek előnyeiről és szükségességéről az érintett kollektíva tagjait. Ez pedig mindenképp azt igényli, hogy a párttagságnak magának egységes legyen a fel fogása a tervezett lépésekről. Vagyis: a gazdaságsszervező munka ez esetben elkerülhetetlenül egybeesik a tömegpolitikai és ideológiai munkával, a közhangulat és a szemlélet formálásával. De ez fordított megközelítésben is érvényes: a megszokotthoz való ragaszkodás, az egyenlőségi, a kispolgári kényelmesség és más negatív nézetek, magatartásformák ellen az adott alapszervezetnek most nem amúgy általánosságban, ezeket elvont kategóriaként kezelve kell hadakoznia, hanem éppen az aktuális gazdasági-termelési feladatokhoz kapcsolódva, vagyis konkrét megnyilvánulásokat tettenérve.

Ha a vezetőség nem így cselekszik, ha részortok szerint feldarabolja, szétszabdálja a pártmunkát, akkor ebből kétféle következmény adódhat. Az egyik — s ez a kedvezőbb eset —, hogy a párttagok ennek dacára is együtt kezelik az elválaszthatatlan teendőket. Vagyis a példa gyanánt említett esetben a gazdasági feladatok megoldása közben is vitába szállnak a helytelen felfogásokkal, agitálnak, nevelnek. Csak éppen kisebb hatásokkal, mint ahogy erre idejében felkészítették volna őket, ellátva a kommunikatív érvekkel, tisztázva előlük a fő elvi-politikai összefüggéseket. A másik lehetőség, hogy a szervezés és a meggyőzés a mindennapok gyakorlatában is kettévál: a pártszervezet hol a gazdasági vezetést teendőit részben átvállalva „ügypintéz”, hol pedig általános megközelítésben, például elvont elméleti előadások rendezésével „letudja” a tudatformálási teendőit.

Az ilyen végletektől csak az óvhatja meg a pártszervezetet, ha nem elégszik meg az egyes munkaterületek különálló — mégoly szakszerű — megközelítésével, hanem mindig odafigyel a politikai tevékenység, a pártmunka egészére is.

Gyenes László

Takarékosság, technológiai tervezéssel

Tavaly a főlagyártás teljes termelésének 7,9 százaléka selejt volt. Amennyiben sikerülne mindössze egy százalékkal mérsékelni ezt az arányt, akkor húszmillió forint többet mutatkozna az árbevételnél. A technológia fejlesztése — s ami nem kisebb súlyú tényező, a már rendelkezésre álló technológiai feltételek maradéktalan hasznosítása, a technológiai fejelem betartása — ilyen módon is kamatozhat. Hozzájuthatunk azután befektetések hasznához úgy is, hogy már eleve a takarékoság a cél, például olyan hullámpapírgyártást építünk, ahol hazai alapanyagok — lombosfa, szalma, hulladékpapír — dolgozhatók fel. Igaz, a beruházás négytízmillió forintba került, de meri a technológia takarékos — ebben az esetben importot tesz főfőlegessé — a kiadás megtérül, egy idő után számított kamataival egyetemben.

rális jelleg kerül közvetlen összeköttetésbe a legfejlettebbel —, s éppen ezért az eredmény is elmarad a vártól, az érintettek azt mondják, a technológiai változtatás nem igazolta a reményeket. Holott változtatás helyett földarabolták a technológiai láncot, ez okozza a zavarokat.

Nem szűkölködünk ilyesfajta buktatókban. Amint azt az Országos Tervhivatal és a Pénzügy-minisztérium együttes elemzése kimutatta tizenöt nagyberuházás utólagos vizsgálatával, van olyan hely, ahol a technológiai tervezés hibái, mulasztásai, felületeségei következtében a létszám a tervezett 60–70 százalékkal (!) haladja meg. S ennek ellenére nem sikerül elérni az előzetesen számított termelést, gazdaságosságot! Példa persze, de érzékelteti, mi nyerhető, mi veszíthető a technológiai tervezés hogyan-jával.

Ki korán kel...

Ma még a tervezés, a gyártás csekély figyelmet szentel a takarékos technológiai formáinak. Nem számít ritkaságnak, hogy hiányzik a terméknek ún. belső összhangja, egyetlen alkatrész rövid élettartama miatt egész berendezések bűnülnek meg, kerülnek selejtezésre. Az is általános gyakorlat, hogy fölöslegesen súlyosak a termékek, a használat követelje anyagánál jóval többet tartalmaznak. S akkor még nem szűntünk a licencvásárlások kínálati lehetőségeiről — ami a technológiai takarékoságnak ugyancsak jelentős forrása —, a termékszerkezet összetételéből fakadó technológiai megtakarításokról.

Csupán fölületes vázlatra szorítunk, s mégis, mennyi alkalom! Jórészt kihaszorítatlanul, alig méltatva figyelmre. Kényelmesség? Bizonyára az is közrejátszik benne, de még inkább az a tudat, hogy így is fut még a szeker, elérhető a termelési, bevételi célok a hagyományos úton. Fut még... sokáig azonban aligha. Aki korán kel, aki idejében fedezi föl a tudatos és tervezett takarékoság szinte beláthatatlan előnyeit, az már célban lesz akkor, amikor a többiek még csak riadtan kapkodnak a piaci jelzések harsona szavára.

Mészáros Ottó

Szükségszerű forrás

Van a műszaki fejlesztésnek egy, a kelletnél ritkábban említett, járt terepe, s ez a technológiai takarékoság. Olyan módszerek, eszközök, műveleti eljárások alkalmazása, amelyek az eredeti célt változtatlanul szolgálják, ám ésszerűbb határok közé szorítják a költségeket, azaz a fajlagos ráfordításokat. Gazdaságfejlesztésünk mai, intenzív szakaszában fokozódik e forrás jelentősége, hasznosítása egyre szélesebb körű. Amiből természetesen eléggé elhamarkodott s leegyszerűsített következtetés lenne olyasfajta megállapításra jutni, nosza rajta, határozzuk el, csináljuk. A technológiai takarékoságnak — alkalmazhatóságának — bonyolult feltételrendszere van.

Működnek már hazánkban olyan áramtermelő erőművi blokkok, amelyeket kisszámitógépek vezérlelnek. Az automatizáltság ilyen foka: többletkiadás. Ennek fejében viszont 6–7 százalékkal csökken az egységnyi áramtermeléshez fölhasznált tüzelőanyag, mérséklődött az élőmunka-szükséglet, ugyanakkor megnőtt a szerkezeti elemek élettartama, a nagyjavítások közötti idő. Hasonló a helyzet a papírgyártó gépsorok számítógépes vezérlésénél — e berendezéseknél, minőségétől függően, 150–200 százalékkal kell folyamatosan figyelni, egyeztetni —, ahol a technológiai optimalizálás egyszerre eredményez anyag- és energiamegtakarítást, jelentős minőségjavulást. Ma már ismernek olyan feldolgozó berendezéseket, melyek hulladék nélkül termelnek. Számítógép irányítja a rönkdarabolástól a felületkezelésig az egész gyártósort, a részműveletek minden szakaszában a lehető legkedve-

zőbb anyaghasznosítást kövölve parancsként a gépekkel.

A legnagyobb költség

Napjainkban az ipari ráfordítások hetven százaléka az anyag- és energiafelhasználás pénzbeli ellenértéke, azaz ha sikerülne egy százalékkal mérsékelni az ilyesfajta költségeket, az önmagában 4,5 milliárd forintot érne! Holott számítások és gyakorlati tapasztalatok egyaránt azt bizonyítják, a technológiai tervezés — ha az következetes, azaz nemcsak papíron, hanem a valóságban is létezik — az anyag- és energiafelhasználásban, területektől függően, hat és harminc százalékos megtakarításokkal járhat, s egyidejűleg ennél nagyobb mértékben csökkentheti az élőmunka-szükségletet. Természetesen nem ingyen; áldozni kell rá.

Egyre szélesebb körben ismeretesek a korrózióálló ötvözetek, a jól forgácsolható acélok előnyei. Ez utóbbi például 20–30 százalékos termelékenységnövekedést tesz lehetővé a megmunkálásnál, három-, ötszöröse növeli a szerszámok élettartamát. Térdhajtás mégis lassú, amiben a kényelmességnek éppúgy szerepe van, mint annak, előzetesen meg kell teremteni a technikai, technológiai feltételeket ezeknek az acéloknak az előállításához és feldolgozásához.

Földarabolt lánc

Gyakori eset: fejlesztés címén a termelőüzem megvesz néhány valóban korszerű gépet. Ezek azonban csak nagy megalapozással illeszthetők a technológiai sorba — olykor úgy, hogy a manufaktu-

ERDŐ A LAKÓTELEPEN

A debreceni új lakótelepek sivarak, porosak. Csenevész fák — vagy megmaradnak vagy sem — sokszor meg azokat is kitérik, leöntik autosamponnal, olajjal: a fű letaposva.

Világos, hogy nagyon megőrültem, amikor meghallottam, hogy a Debreceni Kertészeti Vállalat idősebb, 8–11 éves fák átültetésével foglalkozik. Annak érdekében teszi ezt, hogy a lakótelepek beültetésekor, vagy röviddel utána lakhatók legyenek: megtelelő, biológiailag aktív zöldfelület óvja a lakók egészségét, segítse ereik visszanyerését a munka után. Legutóbb a Mester utcai, valamint az Újkerti I–II. lakótelepek belső parkjaiba ültettek így mintegy 100 fát.

Bontakozik az új park

A dolog menete hasonló ahhoz, amit egy-egy nagy értékű ősa átültetésénél a tévében is láthattunk. Törelme már kijelölik a fák, kora tavasszal pedig 20–30 mázsa fagyott földlabdával, daruskocsi segítségével teherautóra emelik, és így szállítják. Behelyezés után sűrűbben öntözik a szokásosnál, hogy felengedjen a föld — ilyenkor még elmozdulhat, ezért vannak a fák karóval kitámasztva. A fatörzset elemező mennyiségű moha hiá-

nyában nedvesen tartott szalmába csomagolják. Az „eredési” eredmény legalább olyan jó, mint a csemeték ültetésénél, mert a kiültetett 104-ből 80–85 biztosan megmarad. A szokványos fászkák (amennyiben nem esnek „Vándal-család” működési területébe) úgy 8–10 év múlva lennének ilyenek. A házson egyértelmű. Nem a kertészeti vállalatnak van rajta haszna, ezt beláthatjuk, hiszen ez a megoldás jóval költségesebb a hagyományos-

nál (daru, teherkocsi, nagyobb gondozást igényelnek az első időszakban stb.). A Kertészeti Vállalat egyik fő célkitűzése most már az ilyen korosabb fák kiültetése, ezzel pótolják az építkezés miatt elpusztult állományt, illetve így fásítják az új parkokat. Faiskolájukban a tizenöt éves távlati terv figyelembevételével nevelik a fák, hogy mindig időben haladhassanak az építők nyomában. A városi tanács építési és közlekedési osztálya-

nak előírására 120 értéke- sebb fát jelölték ki átmentésre (ezeket ültették a Mester utcai és az újkerti lakótelepekre), valamint 200 darab utcasorfat, gömbjuhárt, amiket először a faiskolába viték, majd onnan ültetik ki őket. A következő szanálási területen már kijelölték az ottmaradó fák, amik nem esnek az építkezésbe és a menteni válnak is. Hogy az építési osztály milyen komolyan veszi ezt a munkát, mutatja egy másik példa is: a Tejipari Vállalatot kötelezték mintegy 200 darab tízéves fa pótlására, az új üzemegység kerítése mentén. A Tejipari Vállalat csak ilyen megkötéssel kapott ugyanis engedélyt a régebben ottlévő fák kivágására.

A lakótelep akkor válik igazán lakhatóvá, amikor a parkot megépítik. A későbbi tervekben az aszfaltburkolat helyett, ahol lehet, vörös sálakot (milyen jó lenne, ha lehetne kapni nagy tételben!), fűrészpórral kevert földet tervezett a kertészet. A játszótéren a támfalak, a homokozókat farönkből alakítják ki, hogy ezzel is kevesebb legyen a beton. És végül, a legfontosabb: erdőcsinálni szeretnének egyes lakótelepeken, hogy hatalmas lombfelület legyen, hisz a jelenlegi egyes fák kiültetése nagy eredmény ugyan, de nem minden.

Szilágyi Gábor

Ezek már megfakadnak... (Fotó: Hajek Zoltán)

Egy repre mi kiállítás met, amely Nagykönyvtár nyílt meg a Nem túl hang velési és mű ménynek az gyar szépliter kapcsolatát il dési párhuzan kérdezhetné —, hisz az in művészet. No az irodalmi t gának az irod tágabb értelme lletti. Azoka amikor az írá velése még a volt. Mikor az ladó mozgalm mációnak ügy gylmes tekin veszi a tárlo szép debrecen mék előtt a idő, amikor ez Nyomdáva tyája volt a lomnak és nak. Nem író intézmény v kibontani azo pességeket, ar tett megtanul ni. Nyilván ih tásoknak kö munk az olya kat, mint Szer bert, Kazincz konai, Kölcse pédig Möricz Gábor, Szabó lyás Pál, Kül kiállításnak kirakott és b a környezet, a diákok valaha tek jártak, ta dultak. Félve kultúra leveg velük. A tár magyar irodal lődésvonala is A XVI. sz jokban is szin ja elénk az e Andrásnak, a mert rektorán talán egyetle közt, aki eredt lius Juhász P mával és ver pel. Huszár G kéziratos más cíójával, Szege keskönyvével formáció korá zadot a költő alig méltatót, is a legnagyobb Szcenci Moln könyvével. Sa tékvel lép me lői Fényes Istv nikája. A vár próbáltatásá e ne az érdem versszerzésben szép tudomán ve. A XVIII. sz és gazdag iro szekrények eg ja. Mesterkedő légiumi költés nos, Szilágyi Is vács József) m sok — mint Szilágyi Sám József műve monstruózus a nyelvészeti verstani Prod György könyv lis világljáró Szilágyi Sám volt, és először félezer soros monumentális meter magyar mazására. A felvilágos járvá, egyre irodalomtörtén Szentjóni Szab czi Horváth Á nos, Kazinczy jos, Budai Ezs egy-egy jelle bemutatásával mutatja be — Csokonai mun sziendő — a denes gyűjtem pok jelzésform giumi diákköl magyar nyelvű legzetes dara színjátékok, sza dó verseket, stb. Két külön tá za a kor nagy nainak és Faze kéziratait, els ritkaságait, ar nös gonddal anyaintézet. A muell közöse Magyar Fűv Debreceni Ma riumok halál

Gyorsmérleg, tankönyvügyben

A tanév megkezdődött: arról tehát, hogy milyen a tankönyvellátás, tapasztalatból is szerezhetek már ismereteket a tanulók és a szülők. Könyvesbolti gyorsmérlegünk néhány adattal kiegészíti a képet. Debrecen középiskolai tankönyvigényét az Ady könyvesbolt van hivatva kielégíteni, az általános iskolai könyveket pedig a Möricz könyvesbolt szállította ki. Az Ady üzletvezető-helyettese, Takács István szerint már az igénybejelentés szintjén is akadnak problémák évről évre. Az iskolák ugyanis nem tudnak mielőbb választani: a tankönyvlistát későn kapják meg, ezért az új könyveket be sem jelölhetik. A csomagokat, iskolánkénti elosztásban, konténerekben a budapesti központ küldi el az Adynak: de ezek a csomagok, az említett ok miatt általában hiányosak.

- Mikor érkeznek a konténerek?
- Sajnos legtöbbjük az utolsó egy-két héten. A könyvek egy részét a Ságvári utcai iskola tornatermében tároljuk, s onnan viszzük ki bérkocsikkal az iskolákba. Ezekben a napokban könyvhegyek állnak a tornateremben, a bolt raktárában is. Körülbelül 500 mázsa könyvet mozgatunk meg. Ez megközelítően 100 köbméternek felel meg, ugyanis a konténerek tíz köbméteresek. Az értéket tekintve két és fél millió forintnyi könyvről van szó.
- A tanügyi reformnak része a folyamatos tankönyvcseré is. Elkészültek, megérkeztek-e idejében az új könyvek?
- A kötetek 90—95 százaléka általában megérkezett. Azok is elkészültek, amelyeket még nem kaptunk meg, tehát szállítási gondokból adódik a késés. Ezt azért merem mondani, mert nem kaptunk jelzést késeve megjelenő könyvekről. Később érkeznek néhány szakközépiskolai könyv, főleg az egészségügyi, a közgazdasági, a kereskedelmi szakközépiskolák szakkönyvei, ütemtervei. A szakközépiskolák levelező tagozatának másodikos matematika könyve, a gimnáziumi Rajz és műalkotások elemzése ugyancsak késik.
- Az üzletben árulnak is tankönyvet. Kapható itt minden fajtából, folyamatosan?
- Itt a visszaérkezett könyveket áruljuk. Némelyik iskola többet, némelyik kevesebbet rendelt a szükségesnél, éppen azért, mert április 10-én, a könyvigénylés leadásának idején még nem tudhatták mindenütt pontosan a leendő gyereklétszámot. Ezt a különbséget egyenlíti ki a bolti forgalom. Persze itt is hiányzik néhányfajta könyv, s ez vonatkozik az általános iskolai könyvekre is. A Möricz ugyanis megszűnik, a bizományi terjesztőt, körülbelül 100—120 üzemi könyv-terjesztőt, már átvettük, s ugyancsak átvettük az általános iskolai tankönyvek bolti árusítását is. Egyébként a bolti árusítás azt a célt szolgálja, hogy a tanulók az év közben elrongyolódott, esetleg elvesztett könyveket pótolni tudják.
- Ki veszi át a Möricz tankönyvellátó feladatát?
- Még nem tudjuk, hogy milyen módon oldják meg jövőre ezt a feladatot. A tankönyvellátással foglalkozó boltokat ugyanis a központi elosztóban jelölik ki.

Ifjú munkásnapok a debreceni járásban

Már negyedik éve szervezi a KISZ Debrecen járási Bizottsága az ifjú munkásnapokat, ahol a járás fiataljai, ifjú szakmunkásai szakmai, politikai vetélkedőkön és sportrendezvényeken mérhetik össze tudásukat. A tapasztalatok igazolják, hogy a fiatalok nagy lelkesedéssel, felelősséggel és izgalommal adnak számot felkészültségükről. A Ki minek mestere? szakmai és politikai vetélkedőkön szerszámkészítő és lakatos szakmákban a házigazda szerepét már évek óta a Hajdúsági Iparművek, esztergályos szakmában pedig a vámospércsi Mezőgép Vállalat látja el. A korábbi hagyományoknak megfelelően most is figyelmes házigazdának bizonyultak, a versenyzők pedig szakmaelméleti, politikai és gyakorlati vizsgamunkák elkészítésével kedvező feltételek között versenyezhetek.

A színvonalasan megrendezett versenyeken mindhárom szakmában a Hajdúsági Iparművek szakmunkásai bizonyultak a legfelkészültebbeknek. Így ők képviselik a járás fiataljait a megyei versenyeken, név szerint Bereczki Sándor, Fekete István, Grezsku László és Tóth Lajos.

A szakmai vetélkedőkkel egy időben benyújtották le a vámospércsi sporttelepen az ifjú munkásnapok tömegsportrendezvényeit. A fiatalok kispályás labdarúgásban és atlétikai számokban versenyeztek.

Fiatalok munkavédelmi vetélkedője a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalatnál

A Szakszervezetek megyei Tanácsa munkavédelmi bizottságának felhívására rendezte meg szeptember 4-én, hétfőn a Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat szokásos évi munkavédelmi vetélkedőjét. A vetélkedőn ötvennégy csapat 162 versenyzővel indult. Az első helyezést a gépgazdálkodási főzernhez tartozó Ölveti András mobil darus csapata nyerte el, a vele járó 3 ezer forintos pénzdíjtalommal. Második helyezést Groska István telepített tmk-csapata érte el. A munkavédelmi vetélkedő harmadik helyezését Berettyán Sándor mobil darus csapata szerezte meg. A további helyezetteknek a szakszervezeti bizottság könyvjutalmat osztott ki. Az első helyezett csapat részt vesz a megyei munkavédelmi vetélkedő döntőjén.

(Fotó: Kőszeghy)

IFJÚ NÉPMŰVÉSZEK

Hímzett terítők, párnák, kézi csomózású szőnyegek, fafaragások, mázas kancsók, tálak, vázák: mind-mind a népművészet remekei. Aligha találunk olyan lakást, melyet ne díszítene belőlük egy-egy szép darab. Ezek a tárgyak hozzátartoznak mindennapi életünkhöz, de csak ritkán gondolunk alkotóikra, akik között sok fiatal is van.

Népművészetünk hagyományait mentette át a jelenkornak az a felismerés, hogy a szövetkezeti mozgalom keretein belül ezek az értékek nemcsak megőrizhetők, hanem tovább is fejleszthetők. Ezért alakították meg huszonöt évvel ezelőtt a Házipari és Népi Iparművészeti Szövetkezetek Országos Szövetségét, amely kezdetlő fogva fő feladatának tekinti a szövetkezetek alapszabályszerű működésének segítését, a tagok tulajdonosi érzésének erősítését, a szövetkezeti demokrácia érvényesítését.

Ma a HÍSZÖV-höz 71 szövetkezet tartozik, tagjaik és alkalmazottak száma meghaladja a 40 ezret. A dolgozók egyharmada 30 éven aluli fiatal.

A szövetkezetek választott vezetőségi tagjainak 21 százaléka 30 éven aluli fiatal, s ezt az arányt a jövőben még fokozni kívánják. Az előmenetel lehetősége nyitva áll a népművészetet élethivatásként vállaló fiatalok előtt. Jelenleg 110 Népművészet Mestere és 22 Népművészet Ifjú Mestere címet visel-

lő fiatal dolgozik a szövetkezetekben. S jó a fiatalok versenyszelleme: soraikból kerül ki a szakmai vetélkedők résztvevőinek 90 százaléka.

A legutóbbi negyed század alatt kialakultak a HÍSZÖV tevékenységének szervezeti életének és szellemi irányításának sajátos formái. A népi iparművészet keretébe tartoznak a szőttesek, a fafaragások, a fazekasság, a népi kerámia, a hímzés és a vaskovácsok, szürszabók, bórdíszművesek munkái. A másik csoportba a hagyományos háziipari tevékenység sorolható: a kosárfonás, a szőnyegkészítés, a gyermekruhavarrás.

Somogyban szegényes a kerámiaalkészítés múltja, nem úgy, mint a fafaragásé, ezért a sárközi népi cserepet hoztuk át Kaposvárra — mondja Tamás László, a népművészet mestere, aki a Kaposvári Fazekas Szövetkezet művészeti vezetője és elnökhelyettese. Később felújítottuk a habán fazekasságot és zömében ma is habán edényeket készítünk. Sok fiatal szeretnének felkészíteni arra, hogy méltóképpen folytassák a szakmát. Most 26 tanuló van, szeptemberben 12 fiatalat szerződtetünk.

A kaposvári szövetkezetben a tagság 83 százaléka 30 évnél fiatalabb. Rendszeresen foglalkoznak velük, ezért szívesen dolgoznak a szövetkezetben. Az osztályfőnök festő, képzőművész, így a tanulóknak nagyobb lehetőségek vannak arra, hogy megismerkedjenek a különféle művészetekkel.

Kiszel Zsuzsanna, a Békésszentandrási Szőnyegszövő HSZ tagja

Ifj. Fazekas István nádudvari népművész

LAKÓTELEPI FIATALOK

gyökeret eresztenek, alkalmazkodva hozzáidomulnak új környezetükhöz. Tehát kell, szükséges egy bizonyos érési idő, amelynek elteltével már lehet keresni az árnyalatokat, lehet óvatosan számon kérni a közösségi jegyek mélyezését.

Különösebb szociológiai felmérés nélkül is köztudomású, hogy nemcsak a szakemberek, hanem a közvélemény szemében is két táborra szakad a vélemény a lakótelepekről. Az egyik csoport alvó városrészeknek, befelé forduló, elidegenedő övezetnek tekinti a lakótelepeket, a másik pedig az ellenkezőjét próbálja bizonyítani, és az ellenkezőjét szeretné tapasztalni is. Az utóbbiak mellé tesszem le a voksomat, még akkor is, ha az első bizonyítása sokkal egyszerűbb lenne.

Érvpéldákat keresek és akad is. Kecskeméten a „szokásos” huzavonák és bizonytalanság után végre megvalósult az albérlők háza, fiatalok verték tanyát az egyébként is új lakótelepi környezetben. A vá-

ros a példát Szombathelyről vette, ahol már a korábbi években hasonló elképzelések alapján felépült és megvalósult a fiatal házask otthona. Azóta tudtommal Szegeden is hont foglaltak a fiatalok szintén „saját” házbán, új lakóházak között. Pécsen szintén épült KISZ-lakótelep, nem is egy. Budapesten is akad néhány, közülük a pestlőrinciről vannak élményeim. Azt hiszem az ország minden megyéjéből lehetne sorolni a példákat, ahol fiatalok kaptak új otthonokat, és a veszprémihez hasonlóan sok helyütt kalákában fáradoztak mielőbbi megvalósításukon.

Pestlőrincen egy riport kapcsán arról érdeklődtem egy fiatal házaspártól, hogy lakótelepükön, ahol annak idején zömében fiatalok eresztettek gyökeret, tapasztaltak-e olyan változásokat, amelyek arra engednek következtetni, hogy más az itt lakók életmódja, életvitale, életszemlélete? Úgy vélik: minden „öslakóban” már megérett az érzés, hogy itt lakom, ez az otthon-

nom. Összefogtak azért, hogy parkok létesüljenek, játszótérek legyenek, sportversenyeken vetélkedtek a lakótelep „színeiért”. Gyerekeik már a helyi művelődési központ törzslátogatói, szakkörökének tagjai.

Várpalotán, a Kálvária-dombon épült bányász ifjúsági lakótelepen az otthon, a lakást teremtő munka kovácsolta baráti közösséggé a szomszédokat. Közügynek tekintik a részvételt az óvoda, iskola, vagy éppen az ABC-áruház építésében. A parkosítások, a lakótelepi társadalmi munkák mindenképpen a közösségi kötődéseket erősítik: még lehetne sorolni a példákat, de helyettük inkább nézzünk kissé előbbre. Elégé szórványosnak, szervezetenlennek tűnik a lakótelepi közösségek kialakítására ható kezdeményezések, törekvések sora. Külön-külön utakat próbál becserkészni az ifjúsági szövetség, a Hazafias Népfőnt, a tanács stb. Mindenképpen összehangoltabban kellene olyan lehetőségeket felkínálni, amelyek egyrészt a lakótelepek anyagi valóságát gazdagítják, másrészt pedig a közös munkálkodás áttételével a kollektív érzés mélyítését is szolgálják.

Varga László

A Debreceni Kollégium és a magyar irodalom

Egy reprezentatív irodalmi kiállítás viseli ezt a címet, amely a kollégiumi Nagykönyvtár dísztermében nyílt meg a nyár folyamán. Nem túl hangzatos-e egy nevelési és művelődési intézménynek az egyetemes magyar szépirodalomhoz való kapcsolatot ilyen szervezői párhuzamba állítani? — kérdezhetné a mai látogató —, hisz az irodalom alkotó művészet. Nos, ez a kiállítás az irodalmi fejlődésnek, magának az irodalmiságnak egy tágabb értelmezését is szemlélteti. Azokat az idők is, amikor az írás, a poézis művelése még tanított tárgy volt. Mikor az írás a kor haladó mozgalmának, a reformációknak ügyét szolgálta. Figyelmes tekintet azt is észreveszi a tárlók során egy-egy szép debreceni nyomdai termék előtt állva, hogy volt idő, amikor ez a Kollégium a Nyomdával együtt ikerbátyja volt a magyar irodalomnak és tudományosságának. Nem író- és költőnevelő intézmény volt, de segítette kibontani azokat a titkos képességeket, amiket nem lehetett megtanulni, megtanítani. Nyilván ilyen erjesztő hatásoknak köszönhető irodalmunk az olyan nagy diákokat, mint Senczi Molnár Albert, Kazinczy, Fazekas, Csokonai, Kölcsey; korunkban pedig Móricz Zsigmond, Oláh Gábor, Szabó Lőrinc és Gulyás Pál. Külön varázst ad e kiállításnak a faliújságokkal kirakott és boltzott terem, a környezet, ahol ezek a nagy diákok valaha maguk is éltek, jártak, tanultak, megfordultak. Félvezéres európai kultúra levegőjét szívjuk itt velük. A tárlókból egy kis magyar irodalomtörténet fejlődésvonalai sejtnek föl.

A XVI. századnak, műfajokban is színes világot állítják elé a tárlók Dézsi Andrásnak, a skóla első ismert rektorának verseivel. Ő talán egyetlen a tanárok közt, aki eredeti költő is. Melius Juhász Péter Herbariumával és verseivel is szerepel. Huszár Gál, a nyomdász kéziratos másolatú prédikációjával, Szegedi Gergely énekeskönyvével képviseli a reformáció korát. A XVII. századot a költőként mindmáig alig méltatott, de ezen a téren is a legnagyobbak egyike, Senczi Molnár a szoltáros könyvével. Sajátos költői értékével lép mellé Nagy Kálival Fényes István verses krónikája. A város nagy megpróbáltatásait éneklő meg benne az érdekes notárius, a versszerzésben is feltűnően szép tudománnyal ékeskedve.

A XVIII. század változatos és gazdag irodalmi emlékeit székelyek egész sora mutatja. Mesterkedő, alkalmi kollégiumi költészet (Varjas János, Szilágyi István, Háló Kovács József) mellett a fordítások — mint a két Voltaire: Szilágyi Sámuel és Péczeli József műve — és olyan monstruózus alkotás, mint a nyelvészeti-stilisztikai-verstani Prodomus, Kalmár György könyve. Ez a zseniális világszerte vándorló poéta Szilágyi Sámuel tanítványa volt, és először adott a hatodfélezer soros Summájában monumentális példát a hexameter magyar nyelvi alkalmazására.

A felvilágosodás évtizedeit járva, egyre szélesül e kis irodalomtörténet medrére: Szentjóni Szabó László, Pálóczi Horváth Ádám, Földi János, Kazinczy, Domokos Lajos, Budai Ézsaiás műveinek egy-egy jellemző darabja bemutatásával. Egész tárló mutatja be — Fazekas és Csokonai munkásságát előkészítendő — a kéziratos mindenes gyűjtemények, címlapok jelzésformáiban a kollégiumi diákköltészet, latin és magyar nyelvű irodalom jellegzetes darabjait: iskolai színjátékok, satírt, gúnyolódó verseket, komikus eposzt stb.

Két külön tárló tartalmazza a kor nagyjainak, Csokonainak és Fazekasnak eredeti kéziratait, első megjelenésű ritkaságait, amelyeket különös gondnal őrzött meg az anyaintézet. A Diószegi Sámuellel közösen szerkesztett Magyar Füvészkönyvet, a Debreceni Magyar Kalendáriumok haláláig gondozott

köteteit. Ugyanilyen méltó helyet kap a Kölcsey Ferenc, majd az Arany János emléke, kéziratok, első megjelenésű kiadványok formájában.

Igen érdekes és sokat mondó a két nagynevű professzor, Kerekes Ferenc és Péczeli József munkásságát tartalmazó szekrény anyaga. Péczeli a diákköltők pártfogója kis évkönyvecskét szerkesztett a szárnypróbálgatóknak. Kicsi hiba, hogy Arany első zsenije a Lantba nem került. De itt indult Kuthy Lajos, és a fiatalon, még diákként elhunyt Kisfaludy Társasági korszak Nagy Imre. Obernyik Károly nemkülönben. Péczeli az almanach költészet dédelgetője, az új ízlésirányé, szemben a Csokonai kultuszával, amely a század közepén éled újra. Ennek is van néhány szép dokumentációja (Csokonai lapok, Csokonai album).

Igen eleven a századforduló irodalmi színe a Debreceni Főiskolai Lapok körül. A jogász Ady irodalmi működése, a pályakezdés izgalmas mozzanatai, a kéziratok és az első kiadások dokumentumai egyaránt. Meglepő viszont, hogy amily gazdag Móricz Zsigmond művésze debreceni és kollégiumi vonatko-

zásban, oly szegényes személynél kapcsolatokban, kéziratos dokumentációban. Igaz, a huszadik század irodalmi anyaga már szinte csak utalásszerű. Szabolcska Mihály még megszólal, de a Bokréta-kört már csak Oláh Gábor neve tartja fenn.

Tizenkét tárlószekrényben elhelyezni négy évszázad irodalmi emlékeinek csak legkifejezőbb darabjait is: nem kis feladat. Julow Viktor egyetemi professzor és Király László könyvtárigazgató, akik szervezték, megnyitották és kommentálták is ezt a tartalmas kiállítást, megoldották ezt a feladatot. Vigyázva az anyag egyetemes mondani valójára és sajátos helyi színeire, lényegláttatón, tömören válogattak. Minden jó kiállítás szűkszavú. Nemcsak azért, mert helyszűkével küzd, hanem mert a nagyközönség a lényegre figyel; a tárgyat jól ismerőket pedig a helyükön levő dolgok továbbgondolkodtatják. Ilyen hasznos és gyönyörködtető látvány a Debreceni Kollégium és a magyar irodalom c. kiállítás nemcsak a szakmabeliek, hanem a nagyközönség, a tanulóifjúság számára egyaránt.

Kiss Tamás

Megjelent az Alföld szeptemberi száma

A folyóirat 9-es számának illusztrációs anyagát említhetjük elsőként: a borítón és a cikkek között a hajdúszentpályai művésztelep kiállításának képei közül találunk meg jó néhányat. Pontosan: Kurucz D. István, Lakatos József, Csohány Kálmán, Vencsellei István, Dohány Tibor, Egerházi Imre, Hézős Ferenc és Szilágyi Imre műalkotásait.

A Figyelő rovatban — az illusztrációs anyaghoz kapcsolódva — Lázár Imre tollából tanulmányt olvashatunk a művésztelepről, Simon Zoltán pedig a romániai művészek kiállításáról ír. Képzőművészeti jellegű Éles Csaba cikke is, amely Szilágyi Elek tárlatáról szól. Ugyancsak a Figyelő közli Páskándi Géza havonta megjelenő cikksorozatának (Üzennek új és régi könyvek) Született patina című kötetét esszéjével. Páskándi cikke Benedek Elek életművét, személyiségét, az életmű és a személyiség példajellegét elemzi.

A szépirodalmi anyagok között találjuk Tamkó Sirtó Károly, Bisztray Ádám, Szilágyi Ákos, Tóth Endre, Bényei József verseit, Bartalis János hátrahagyott versei közül többet, s itt található Köteles Pál Hulló csillag című történelmi drámájának befejező része, valamint Mé-

száros Károly egyik elbeszélése.

A Tanulmány rovatban M. Róna Judit Juhász Ferenc költői pályájáról fest képet; Pomogáts Béla Csanádi Imre Erdei vadak, égi madarak című kötetét elemzi. Orbán Ottó — szintén a Tanulmány rovatban — Nagy Lászlórol ír emlékező sorokat.

Riportok és riportterek címmel az idej miskolci tévéfőváltól neves riportereinek véleményét olvashatjuk a műfajról. A riporterek, akik vállalták: Máriássy Judit, Baróti Géza, Horváth János, Bán János, Márványi György és Róbert László. Időszerű gondról értekezik Németh G. Béla A tankönyvírás nehéz mestersége című cikkében. Értekezésének „oka”: egy gimnáziumi tankönyv lektorálása. S a véleménye summásan: a tankönyvírás sem alacsonyabb rangú feladat a tudományos munkánál. Sőt: „Egyik sem lehet a másik nélkül teljes értékű.”

A Kritika rovat Juhász Béla, Bakó Endre, Pomogáts Béla, Tóth Pirokska, Gróh Gáspár, Csontos Sándor és Horpácsi Sándor kritikáit, recenzióit közli Galgóczi Erzsébet, Tatay Sándor, Rónay György, Raffai Sarolta, Csalog Zsolt, Tárnok Zoltán és Bistey András könyveiről.

OLVASÓNAPLÓ

A zene, az éneklés át-meg-átszói az egész életet, a születéstől a halálig. S különösen így van ez a szerelemben. Nem véletlen, hogy népdalaink között legnagyobb számban a szerelmi dalokat találjuk. Népdalaink életünk megannyi érzelmének jól kifejezői, vagy ahogy Kodály Zoltán vallja: „A magyar népzene... az egész magyarság lelkeinek tükré.” „Száz hangú orgona... mindenre van hangja a szelíd tréfától a tragédiáig.”

Az örök, a mindenki által átélte nagy emberi érzelem a szerelem. A szerelem kettős szárnyú madár. Így ábrázolják a népművészetben, s így énekelnek róla a népköltészetben. Kettős szárnyú azért, mert az egyik nyitott szárnyon röpül, és nyomában öröme és dalra fakad a világra. A másik a csukott szárnyú madár, bánatot hoz, holtig tartó búbanat. A szerelem e kettős madarat idézi meg Martonné Homok Erzsébet új könyve: A faluban szól a nóta, melyben saját nagylány kora emlékeit írja meg.

Úgy rajzolja meg a húszas évek paraszti világát, ahogy megélté: nyomorúságával és

Martonné Homok Erzsébet: A faluban szól a nóta című könyvéről

szépségeivel, változatos sorzával, jellegzetes figuráival, egész emberi gazdagságában. A regény szereplői élő emberek: a fél évszázada keserves körülmények között élt kartali gazdák és a felcseperedő gyerekek. Hősei olyan fiatalok, akiket a szülők nem engedtek szívük szerint párt választani. A nyomorúság szülte évszázados földéhség, a szerkesztés diktálta paraszti mohóság az oka, hogy két fiatal sorsában nem a szív szava, hanem a föld szava döntött. Az élet, a megélhetés kegyetlen törvényei rendjébe ágyazva mutatja be a fiatal egymáshoz való hajlandóságát. A házasságot rendszerint a szülők beszéltek meg egymás között. Aki nek már volt egy kis földje azon igyekezett, hogy olyan párt válasszon gyermekének, akinek valamivel több van.

A regény lapjain megelevenedik a régi paraszti élet társadalmi arca, az osztályhatárok merevsége, az előítéletek hatalma. Megismerkedhetünk a paraszti lányok és legények munka- és életrendjével, a családon belüli

Korok – tájak – múzeumok

Földi János emlék- és természettudományi kiállítás

Hajdúhadházon, a Földi János utca 24. szám alatti házban rendezték be ezt a kiállítást a Déri Múzeum munkatársai. Ezen a helyen állt egykor Földi János lakóháza.

Földi János a hajdúkerület „fizikusa” (orvosa) 1755-ben született Nagyszalontán. Rövid, gondokkal, küzdelmekkel, nélkülözésekkel teli életében, a megpróbáltatások ellenére jelentős tudományos eredményeket ért el. Nemcsak a természettudományokkal (növénytan, állattan, orvostudomány), hanem a bölcsészeti tudományokkal (irodalom, nyelvtan, poétika) is foglalkozott, s mindegyik területen kiemelkedő műveket hagyott hátra. Igazi polihisztor volt.

Életének és munkásságának kutatói, tanulmányozói művei mellett leginkább azt a rendkívüli tudásanyagot, a tudás megszerzéséért hozott áldozatokat és lemondást csodálják, melyek nélkül nem tudta volna megalkotni máig is ható munkáit.

Korán árvaságra jutott. Anyját születésekor, apját két éves korában veszítette el. Rokoni, ismerősei nevelték, támogatták. Elemi iskolát szülőfalujában végezte, ahol már 16 évesen az iskola altanítója lett. Kétévi tanítóskodással sikerült annyi pénzt összegyűjtenie, amivel Debrecenbe jöhetett és beiratkozhatott a híres Kollégiumba. Háromévi tanulás után pénze elfogyott, így ismét állni kellett vállain. Bárándra ment tanítani. Kollégiumi tanulmányait innen visszatérve fejezte be. Ezután Kis-kunhalason vállalt tanítói, majd rectori (igazgatói) állást. Egy év alatt tudott összegyűjteni annyi tőkét, amennyi az egyetemi tanulmányok elkezdéséhez feltétlenül szükséges volt. A pesti egyetem orvosi karán 1788-

ban szerezte meg a fizikusi diplomát.

Az egyetem elvégzése után Szatmárra került, ahonnan háromévi orvosi működés után megpályázta és elnyerte a Hajdúkerület fizikusi állását. Így költözött Hajdúhadháza.

Döntését az is indokolhatta, hogy így közelebb került Debrecenben élő rokonaihoz, barátaihoz. Felesége Weszprémi Istvánnak, a híres orvosnak lánya volt. Fazekas Mihály, Csokonai Vitéz Mihály és Diószegi Sámuel jó barátai; rokonai voltak.

Új állása a tudományos búvárkodás szempontjából nem a legmegfelelőbbnek bizonyult. Igen sok elfoglaltságot jelentett a hajdúvárosok rendszeres meglátogatása, de lakáskörülményei sem voltak jók. Ennek ellenére számos jelentős munkát alkotott ebben az időszakban is.

Természettudományi munkái közül a „Rövid kritikai rajzolat a magyar füvésztudományról” című röpirata 1793-ban jelent meg Bécsben. Jelentősebb természettudományi munkája a „Természeti história a Linné syste-

mája szerint — Állatok országa” címen 1801-ben Pozsonyban kiadott rendszer-tana. Készült egy botanikai mű megírására is, herbariumot állított össze, aminek kéziratos jegyzéke nemrégiben került elő Nagy Sándor jóvoltából.

Kortársai a Magyar grammatika szerzőjeként, költőként, műfordítóként, irodalmárként is ismerték. Ezeknek a munkáinak köszönhető az az elismerés, hogy amikor Révai Miklós 1791-ben elkészítette az első magyar akadémia tervét, Földi Jánost az elsőként megválasztandó huszonnégy akadémiai tag közé javasolta.

1801-ben 46 évesen halt meg. Halálával nagy veszteség érte a kibontakozó magyar tudományos életet.

Az emlékkiállítás erre a kissé elfeledett nagy tudósságot életére és munkásságára hívja fel a figyelmet.

Földi János természettudományi tevékenysége kapcsolatban az emlékkiállítás egy általános jellegű, a Föld és az élet történetével foglalkozó kiállítási rész és Hajdú-Bihar megye növény- és állatvilágát bemutató kiállítás csatlakozik.

A Déri Múzeum munkatársai ezzel a kiállítással nemcsak Földi János emlékét szeretnék elevenen tartani, hanem korszerű természettudományos ismereteket is kívánnak a látogatóknak nyújtani.

Cím: Hajdúhadház, Földi J. u. 24.

A kiállítás nyitva: hétfő kivételével mindennap 10–14 óráig.

Dr. Lovas Márton, a Déri Múzeum munkatársa

A szerelem kettős madara

gyogy a ceruza helyes irányba formázza a gondolataimat a papíron. Péter bácsi nemcsak barátom lett, hanem szigorú tanítóm is, s bizony nemegyszer eltörtött a mécsesem, mértékkel kimondott szavai miatt. Éreznem köllött súlya, terhe van minden kimondott szónak irányomba.

— Jutok-e valahova? Kérdeztem tőle, hogy bizonyágot vegyek a magam értékéről, mert csakis úgy bírom vállalni az emberekkel való tördést a nehéz paraszti sorsom mellett. Ő messzelátó szemmel válaszolt.

— Ha sügged is néha, arckell gondolni, az első paraszti-asszony író lesz Martonné asszony, akinek volt bátorsága tollat fogni a fajtája között.

— Utmutató lett számomra mesterem szava és én egész életre elköteleztem magamat jövőbelátó jóslása által.

Martonné későn talált az írás örömeire, hiszen 47 éves volt, amikor 1960-ban megjelent első könyve. De reméltük, hogy az írás öröme még jó párszor találkozik fog az olvasó örömeivel is. (Móra Könyvkiadó, 1978.)

„Veres Péter, mint író, el-sőnek fogta meg a kezemet,

Dr. Vajda Mária

Harmadik forduló: 23 gól

Az újonc Létavértes legyőzte a PMÁV-ot
Báránd-DASE 1-0, Hajdúszoboszló-D. Volán 1-0

A megyei labdarúgó-bajnokságban a harmadik forduló mérkőzéseit játszották le az elmúlt hét végén. Ez a forduló már teljes volt, mivel az egyetemisták csapatai, a DEAC és a DASE is sorompóba léptek. A kilenc mérkőzésen (a szombati Kinizsi-H. Vasas találkozót is beszámítva) összesen 23 gól esett. Öt gólt ért el a Hajdúböszörmény, négyet a Balmazújváros, három-háromat a DEAC és a Létavértes. Ezzel szemben gólokban meddőnek bizonyult a DASE, Kaba, Berettyóújfalú, Nádudvar, Hajdúnánás, Püspökladány és a D. Volán csapata.

Ebben a fordulóban is voltak meglepetések: az újonc Létavértes háromgólos vereséget mért a Püspökladányra, a Báránd is nyert a DASE ellen. Három forduló után már csak egyedül a D. Kinizsi áll pontvesztés nélkül, viszont három együttes nem szerzett még pontot. Több mérkőzésen ugyan kemény játék folyt a harmadik fordulóban, azonban nem léptek túl a játékosok a sport-szerűség határát, hiszen egyetlen labdarúgó kiállításáról sem érkezett jelentés. Eredmények.

Hajdúböszörményi Boeckai-D. Volán 1-0 (0-0). Gázvezeték utcai pálya, 100 néző, vezette Virág. Hajdúböszözló: Szöllősi - Csathó, Farkas, Szabó J., Kuki, Szabó L., Mezei I., Nagy S., Kálmán, Mezei I., Mikle. - D. Volán: Répánszky - Szoták Gy., Sóvágó, Mezei, Harangozó, Rác, Bodnár, Berettyán, Halász, Balogh, Borbély. Váltakozatos, közepes színvonalú mérkőzés. A Hajdúböszözló egyik helyzetét kihasználta - a 83. percben Mezei I. jutatta a Volán kapujába a labdát - és ezzel nyert. Jók: Szöllősi, Kuki, Mezei I., illetve Répánszky és Sóvágó. - **Ifjúsági:** D. Volán-Hajdúböszözló Boeckai 0-0.

Létavértesi Vörös Meteor-Püspökladányi MÁV Egyetértés 3-0 (2-0). Létavértes, 400 néző, vezette Kiss A. Létavértes: Tóth - Faramosi, Kontor, Dutka, Máté, Kovács, Vársárhelyi, Koroknai, Cseh, Szabó, Vancsa. - PMÁV: Bujdosó - Makai, Palatitz, Cs. Kiss, Mile (Tóke L.), Tóke Gy., Rác (Szabó), Darai, Szolga, Seress, Gyarmati I. A jó iramú, változatos mérkőzésen még nagyobb különbséggel is nyerhetett volna a nagy lelkesedéssel játszó hazai csapat az igen tartózkodóan küzdő vendégek ellen. A gólokat Vancsa, Vársárhelyi és Szabó szereztek. Kiténtek: Dutka (a mezőny legjobbjá), Kontor, Szabó, illetve Bujdosó és Palatitz. - **Ifjúsági:** Létavértes-PMÁV 1-1 (1-0).

Hajdúböszörményi Boeckai-Hajdúdorog 5-1 (2-1). Hajdúböszörmény, 300 néző, vezette Toronyai. Hajdúböszörmény: Lovas - Malmos, Nagy I., Nagy A., Nyisztor, Daróczy, Andorkó, Molnár, Juhász, Mondí, Sütő. - Hajdúdorog: Lugosi - Bacsó, Orosz, Prepuk J., Szolyka, Simicskó, Venter, Prepuk M., Katona I., Katona II., Gombos. A második játékrészen visszaesett az addig jól küzdő Hajdúdorog és végül a Hajdúböszörmény ilyen különbséggel is megérdemelten nyert. Gólszerzők: Sütő 3, Juhász, Andorkó, illetve Katona II. Jók: Sütő, Nagy I., Andorkó, illetve Bacsó, Simicskó és Gombos. - **Ifjúsági:** Hajdúböszörmény-Hajdúdorog 5-1 (1-0).

Balmazújvárosi Lenin TSE-Nyíradony 4-1 (3-1). Balmazújváros, 200 néző, vezette Szilágyi. Balmazújváros: Szatmári - Radócz J., Bak, Szabó, Dobi, Juhász, Jónás, Adorján, Sólyom, Vasziló, Hüse (Radócz L.). - Nyíradony: Kaprinyák II. - Bucskó, Terdik J., Kaprinyák I. (Terdik G.), Újházi M., Erdei (Újházi J.), Kerezi, Ado-

Szoboszlói támadás a Volán kapujánál (Iklódy János felvétele)

ba, Vilmányi, Becskerek, Karsai. A hazai vezetést a nyíradonyiak kapushibából még kiegyenlítették, azonban a fokozatosan játékba lendülő újvárosiak mezőnyfőlényüket biztosan váltották gólokra. Gólszerzők: Adorján, Sólyom, Vasziló, Dobi, illetve Karsai. Jók: Szabó, Adorján, Sólyom, illetve Kaprinyák II., Bucskó és Becskerek. - **Ifjúsági:** Balmazújváros-Nyíradony 2-0 (1-0).

Derecske-Hajdúnánás 1-0 (0-0) Derecske, 250 néző, vezette Szarka. Derecske: Benedek - Kiss, Nagy K., Kovács, Baricza, Nagy I., Sáreczki, Erdei, Gyulai, Hadházi, Kabai. - Hajdúnánás: Nagy - Lelesz, Váradi S., Kiss, Rigó T., Varga, Máró, Rigó G., Váradi I., Siketh Gy., Siketh S. A jó iramú mérkőzésen mindkét oldalon sok jó helyzetet kihagytak a csapatok. A mérkőzés egyetlen, egyben a derecskei csapat győzelmét jelentő gólját a 85. percben Sáreczki szerezte. Jók: Kiss, Sáreczki, Erdei, illetve Nagy, Lelesz és Kiss. - **Ifjúsági:** Hajdúnánás-Derecske 2-0 (1-0).

Berettyóújfalui SE-Nádudvar 0-0. Berettyóújfalú, 300 néző, vezette Szabó L. BUSE: Pala S. - Kapás, Mócsik, Tollas, Horváth Z., Nagy, Horváth S., Pala I., Balogh (Lovas), Muzsna, Kócsi (Szemán). - Nádudvar: Bertók (Lovas) - Varga, Schmidt (Tóth), L. Szabó, Czibere, Kiss, Varga L., Szkupi, Petőfi, Kerti, Kovács. Jó iramú kemény játékot hozó mérkőzés. A hazai csapat mezőnyfőlényét nem tudta gólokra váltani. Kiténtek: Pala, Szemán, illetve Schmidt és Kiss. - **Ifjúsági:** Berettyóújfalú-Nádudvar 3-0 (0-0).

BIRKÓZÁS

Úttörők a Béke Kupáért

Az úttörő birkózók Béke Kupa pontversenyének újabb fordulóját bonyolították le a napokban a DVSC Vágóhíd utcai sportszertárában, a hajdú-bihari szakszövetség gondjaira bízva rendezésében. A fiatalok két kategóriában mérték össze erejüket, tudásukat.

A-kategória: (36 induló). 29 kg: I. Józsa (Túrkeve), 2. Nagy (Túrkeve), 3. Márton (Záhony). - 32 kg: 1. Kiss (Túrkeve), 2. Kelemen (Túrkeve), 3. Kéki (Nyíregyháza). - 35 kg: 1. Rác (Püspökladány), 2. Szávai (Abony), 3. Kiss (Túrkeve). - 38 kg: 1. Sárkány (Püspökladány), 2. Boldog (Kaba), 3. Csukás (Kaba). - 41 kg: 1. Baksa (Abony), 2. Viktor (Abony), 3. Gyurákovics (D. Sportiskola). - 45 kg: 1. Hodosi (D. Sportiskola), 2. Halasi (Abony), 3. Bushold (Nyíregyháza). - 49 kg: 1. Gőnczöl (Abony), 2. Németh (Püspökladány), 3. Sarkadi (Kaba). - 53 kg: 1. Lajsz (D. Sportiskola). - 58 kg: 1.

DEAC-Kaba 3-0 (2-0). Egyetemi pálya, 100 néző, vezette Pataki. DEAC: Váradi - Sallai, dr. Csapó, Magyarics, Bartók, Burai, Csisztu, Tóth, Kovács Balla (Fodor), Harkai (Nagy). - Kaba: Varga - Fazekas Z., Fazekas J., Berki, Zsíros, Ignáth, Vágó, Riskó, Nyári, Szegi, Pataki, Kóti. A DEAC az első játékrészen volt jobb, szünet után kiegyenlített volt a küzdelem. Gólszerzők: Tóth (30. és 41. p.) és Balla (70. p.). Kiténtek: Sallai, Magyarics, Tóth, illetve Szegi és Fazekas J. - **Ifjúsági:** DMTE-Kaba 1-0 (1-0).

Báránd-DASE 1-0 (1-0). Báránd, 300 néző, vezette Vincze. Báránd: Makai - Kóti, Szőke, Kovács, Dienes, Kerekes, Mile, Lakatos, Erdős, Róza, Varga. - DASE: Szabó - Ozsváth, Hegedűs, Ábrahám, Sipeki, Halmi, Fekete, Mészáros, Filetőth, Eszterhai, Pajna. Jó iramú küzdelem folyt a pályán. A debreceniek ugyan többet támadtak, azonban a Báránd szórványos támadásaiban több volt a veszély. A hazaiak győztes gólját Erdős szerezte. Jók: Kóti, Szőke, Erdős, illetve Fekete és Filetőth. - **Ifjúsági:** DVSC-Báránd 11-0 (2-0).

A MEGYEI LABDARÚGÓ-BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. D. Kinizsi	3 300 10-3-6
2. Hajdúböszözló	3 210 4-1-5
3. Létavértes	3 201 9-3-4
4. Hajdúböszörmény	3 120 8-4-4
5. Balmazújváros	3 201 7-5-4
6. D. Volán	3 201 4-2-4
9. Berettyóújfalú	2 110 2-0-3
7. Püspökladány	3 201 5-4-4
8. Derecske	3 201 2-2-4
10. DEAC	1 100 3-0-2
11. Hajdúnánás	3 021 3-4-2
12. Báránd	3 102 2-4-2
13. Nyíradony	3 102 3-7-2
14. Nádudvar	2 011 0-3-1
15. Hajdúdorog	3 012 3-11-1
16. DASE	1 001 0-1-0
17. Hajdú Vasas	3 003 1-4-0
18. Kaba	3 003 3-8-0

Erdei (Püspökladány). - +58 kg: Nem volt induló. A pontversenyben: 1. Abony 19, 2. Túrkeve 18, 3. D. Sportiskola 11, 4. Püspökladányi MÁV Egyetértés 9, 5. Záhony 8, 6. Nyíregyháza 6 ponttal.

B-kategória (40 részvevő). 35 kg: 1. Hencz (Túrkeve), 2. Gyöngyösi (D. Sportiskola). - 38 kg: 1. Kiss (Püspökladány), 2. Sebők (Záhony), 3. Gulyás (Hosszúpályi). - 41 kg: 1. Vámos (Záhony), 2. 45 kg: 1. Nyuli (Abony), 2. Fórizs (Túrkeve), 3. Oláh (Kaba). - 49 kg: 1. Kállai (Kaba), 2. 49 kg: 1. Kállai (Túrkeve), 2. Jeles (Nyíregyháza), 3. Fazekas (Kaba). - 53 kg: 1. Balla (Abony), 2. Gali (Püspökladány), 3. Balogh (D. Sportiskola). - 58 kg: 1. Rác (Túrkeve), 2. Szarvas (D. Sportiskola), 3. Karacs (Püspökladány). - 63 kg: 1. Oláh (Abony), 2. Sarkadi B. (Kaba), 3. Tarcsai (D. Sportiskola). - 68 kg: 1. Szűcs (Abony), 2. Csontos (D. Sportiskola). - +68 kg: 1. Tóth (D. Sportiskola).

Salakmotor Debrecenben

Az országos I. osztályú salakmotor csapatbajnokság küzdelmeit folytatják e héten. Ma, szerdán délután Nyíregyházán csap össze a Nyíregyházi Volán Dózsa és a Debreceni Volán hét-hét fős csapata s egyben a II. osztályú egyéni bajnokság fordulóját is lebonyolítják. A mai találkozó a korábban elhalasztott mérkőzés lesz.

A következő fordulóban, holnap, csütörtökön Debrecenben, a Gázvezeték utcai sporttelepen mérkőzik egymással a nyíregyházi és a debreceni salakpálya motor-kerékpáros szakosztály gárdája. A debreceni bajnok versenyt 4 órakor kezdik.

Támadnak a debreceniek a D. MEDICOR-OSC mérkőzésen. (Fotó: Iklódy)

KÉZILABDA

Csak a női csapatok léptek pályára vasárnap a kézilabda NB II-ben szereplő debreceni együttesek közül, a MAFC-DMTE férfimérkőzést ugyanis október 4-re halasztották. Eredmények.

D. MEDICOR-OSC 20-11 (9-5). MEDICOR-pálya, 150 néző. Idei legjobb teljesítményével, szellemes, gólrőgő játékkal biztosan győzött a hazai csapat főváros ellenfelével szemben. Góldobók: Kerti 9, Vura 5, Balogh 2, Pető 2, Rizmayer 2. **D. Kinizsi-Vásárosnagymény 19-9 (6-2).** Kinizsi-

pálya, 50 néző. Ideges kezdés után magára talált a Kinizsi és javuló játékot nyújtva még nagyobb arányban is győzhetett volna a kiesési rangadón. Góldobók: Lukács 7, Török 4, Juhász 3, Mózsán 3, Szilágyi és Veress.

KÉV Metró-D. Közútépítők 25-12 (12-7). Budapest, 50 néző. A bajnokság ellovasa biztosan tartotta otthon a két bajnoki pontot, a nagy lelkesedéssel játszó debreceniek ellenében. Góldobók: Nyékiné 5, Nagy I. 4, Csepke 2 és Erdei.

MNK: H. Gázláng-DMTE 13-10 (5-5)

Bartos és Tóth játékezték bíráskodásával hét közben játszották le a Hajdúböszözlói Gázláng-DMTE férfi MNK-mérkőzést, amelyen nagy küzdelemben, megérdemelten győzött a megyei bajnokság ellovasa a DMTE ellen. A szoboszlóiak már a második NB II-es csapatot ütötték el a továbbjutástól. Az MNK-mérkőzés után két nappal Nádudvaron vendégszerepeltek bajnoki találkozó és a rangadón közel 500 (!) néző előtt biztos, 7 gólos győzelmet arattak a házigazdák ellen.

A megyei bajnokság női I. osztályában szereplő Bethlen együttese visszalépett a további küzdelmekről. Az illetékes sportszervek hozzájárulásával a játékosok a D. Dózsa igazolták át és a bajnokság hátralevő részében Dózsa II. néven szerepelnek a női I. osztályban. Eredmények.

Női I. osztály: Balmazújváros-Bethlen 11-7, D. BIOGAL-BUSE 14-11, D. Dózsa-D. Vörös Meteor 11-8, Hajdúböszörmény-Létavértes 16-5, Püspöklá-

dány-Hajdúböszözló 16-10, Derecske-D. Sportiskola 22-9. - **Ifjúsági:** D. Kinizsi-D. BIOGAL 19-5, D. Vörös Meteor-D. Dózsa 7-6, D. MEDICOR-Hajdúböszörmény 18-3, Püspökladány-Hajdúböszözló 11-8, D. Sportiskola-Derecske 14-8.

Férfi I. osztály: Hajdúböszözló-Nádudvar 23-16, D. Spartacus-Derecske 16-14, D. Dózsa II.-Balmazújváros 30-21, D. MEDICOR-Hajdúböszörmény 27-19, Püspökladány-BUSE 40-13, Ybl M. Főiskola-Vámospercs 27-26. - **II. osztály:** Létavértes-Polgár 17-11, Biharkeresztes-Hajdúdorog 32-23, Földes-D. BIOGAL 15-14, Hajdúnánás-Hajdúszoboszló 26-13, Nyíradony-Ebes 43-18. - **Ifjúsági:** D. Spartacus-Derecske 12-10, Nádudvar-Hajdúböszözló 31-7, D. Sportiskola-D. BIOGAL 21-12, Hajdúböszörmény-D. MEDICOR 19-14, Püspökladány-BUSE 25-13, DMTE-Vámospercs 37-13.

G. F.

Czére Péter szereli a sötét mezés nádudvari Bor Sándort (Hajdúböszözló-Nádudvar). Fotó: Kapitány

SOROKBAN • SOROKBAN

Az asztaltenisz NB III-ban: Hajdúnánás-Leninváros 13:3 (győz: Debreceni 4, dr. Gyöngyösi 3, Füzessi 3 és Horovitz T. 3).

Az Egyesült Államok nyílt teniszbajnokságán a bajnoki címet védő, a harmadik helyen kiemelt argentin Vilas öt játszmában vereséget szenvedett az eddig ismeretlen 23 esztendő kaliforniai Butch Waitstól.

Kijelölték a Finnország és Magyarország elleni labdarúgó EB-selejtezőkre készülő szovjet válogatottat. Kapusok: Gyegjarjev (Sahyor), Gontar (D. Moszkva), Védők: Prigoda, Zsupikova (T. Moszkva), Bubnov, Mahovikov (D. Moszkva), Gorbunov (Sahyor). - Középpályások: Konykov, Burjak, Bessonov, Berezsnov (D. Kijev), Hidijatulinn (Spartak Moszkva), An (Taszent). - Csatárok: Blohin (D.

Kijev), Jarcev (Spartak Moszkva), Gazzajev (Lokomotiv Moszkva).

A Magyar Súlyemelő Szövetség elnöksége keddi ülésén tárgyalta az októberi gettyburgi világbajnokság előkészületeit, a magyar válogatott felkészülését. A szövetség elnöksége 10 tagú csapat kiküldetésére tesz javaslatot az OTSH elnökségének. Lepesúly: Kőszegi Oláh. Pehelysúly: Száraz Lénárt. Váltósúly: Stark. Középsúly: Baczakó, Ifj. Orvos. Félnehézsúly: Antalovics, Rehus-Uzor. Nehézsúly: Szalay.

A polgári ÁFÉSZ tíz éve

A kis szövetkezetek közé tartozott még tíz évvel ezelőtt is a polgári ÁFÉSZ. A működési területen túlnyomóan kis boltokban, régi, elavult épületekben folyt az árusítás. A dolgozók szociális ellátottsága, a munka s üzemszervezés is sok gondot, problémát okozott.

Az eltelt évtized alatt a fejlődés még a szakemberek számításait is messze túlszárnyalta. 1968-tól 1978-ig Polgáron ruházati bolt, önkiszolgáló jellegű üzlet, hűs-bolt, hűsüzem létesült. A működési területen meglekényhás vendéglátó egységekké alakították át az italboltokat, önkiszolgálóvá a korábbi vegyesboltokat s presszók felújítására is sor került.

Figyelemreméltó a szövetkezet gazdasági gyarapodása is. Az árbevétel például 1968-ban még az 50 millió forintot sem érte el, az idén viszont már a dolgozó kollektívák 242 millió forint forgalomra számíthatnak. A nyereség összege is meghasznosított, 1 millió 483 ezer forintot több mint nyolc millió forintra növelt. A dolgozók átlagkeresete is 37 ezer forint körül

van, az 1968. évi 22 ezer 774 forinttal szemben.

Az ÁFÉSZ előrelépését a munkaverseny kiszélesedése is jól érzékelteti. Az első szocialista brigád megalakulásának dátuma 1963. 1968-ban két szocialista brigád tevékenykedett Polgáron, ma viszont már 32 brigád 330 tagja segíti az eddiginél is jobb, megalapozottabb eredmények elérését.

A szövetkezet vezetőségének tagjainak és alkalmazottainak helytállását dicséri, hogy az ÁFÉSZ 1968 óta kétszer országos, kétszer megyei dícséretben részesült, háromszor nyerte el a Kiváló Szövetkezet címet, egyszer pedig a Belkereskedelmi Minisztérium és a KPVD SZ vörös vándorzásdíját is kiérdemelte.

A dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítására a szövetkezet már a legtöbb helyen korszerűsítette a szociális helyiségeket, sőt új építései is sor került. Az újítások előterében is a nehéz fizikai munka könnyítése, az asszonyok és lányok tevékenységének segítése áll.

A TÁRGYALÓTEREMBŐL

Kegyetlen fiatal emberek

A Debreceni Megyei Bíróság szeptember elsején hirdetőt ítéletet a fiatalokról Sz. I. M. S. és Balogh Dezső berettyóújfalui lakosok ügyében.

A három vádlott március 18-án este tért be Berettyóújfaluban a Rákóczi étterembe. Szinte egész nap ittak, már alig volt pénzük. K. Miklós 34 éves helybéli lakos meghívta őket az asztalához. Zárórától együtt söröztek. Ekkor már kész volt a terv. K. Miklóst leülték, kifosztják.

A sértettet a gyermekjótételező támadták meg, s brutális módon meggyilkolták — a tetemet felismerhetlenségig összezúzták.

Az eset önmagában is döbbenetes, de a döbbenetet még fokozza, hogy a vádlottak közül kettő fiatalok, a harma-

dik pedig mindössze 19 éves — és nem ez volt az első bűncselekményük!

A bíróság társtettesekként nyereségvágyból és különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés bűntettében mondta ki bűnösöknek a vádlottakat, s a két fiatalkorú a fiatalkorúak börtönében végrehajtandó 15-15 évi szabadságvesztésre ítélték és 10-10 évre eltiltotta őket a közügyek gyakorlásától; Balogh Dezső büntetése fegyházban végrehajtandó életfogytig tartó szabadságvesztés, 10 év közügyektől való eltiltás és teljes vagyonelkobzás. Sz. I.-nak kényszerelvonó kezelésnek is alá kell magát vetnie.

A vádlottak és védők nyilatkozataira a bíróság ítéletét fellebbeztek.

Az ítélet nem jogerős.

DÖMPINGVAD. Elejtették az Egyesült Izzó ellen emelt dömpingvadat az USA-ban. A Westinghouse konzern vádja szerint a Magyarországon gyártott izzólámpák amerikai exportjára kárt okoz az USA vállalatainak. Az Egyesült Államok Nemzetközi Kereskedelmi Bizottsága megalapozatlannak találta a vádat.

TURISTAFORGALOM. A szocialista országokból az év első hét hónapjában közel 6,2 millió turista érkezett hazánkba, 25 százalékkal több, mint a múlt év azonos időszakában.

TURISZTIKA. Hajdú-Bihar megyéből az év első nyolc hónapjában közel 9 ezer fiatal utazott hazánk legszebb tájaira az Expressz szervezésében.

Dobozokba rakják az elkészült tasakos Maggi leveskockákat

MAGGI LEVESPOR

A közkedvelt és oly nehezen beszerezhető Maggi levespor és -kocka sokáig nemcsak Debrecenben volt hiánycikk, hanem országoszté. Három éve megváltozott a helyzet, amikor az országban elsőként a Debreceni Konzervgyár kezdte gyártani a háziasszonyok kedvencét.

A konzervgyár levespor-üzemében Saláth Erzsébet üzemvezető kalauzol és mesél a levesporgyártásról. A közepes nagyságúnak nevezhető üzemben NSZK-beli, svájci és egy-két hazai gép gyártja a Maggi levesport és -kockát.

— 1975-től kezdődően először négyféle levesport gyártottunk, ma már hét tasakos és egy kocka formát készí-

tünk — mondja a fiatal üzemvezető.

— Evtente mekkora mennyiséget tudnak a vásárlók rendelkezésére bocsátani és jelenlegi kapacitásuk kihasználta-e?

— Üzünkünk évente száz vagon levespor gyártására lenne képes, ám jelenleg mindössze nyolcvan vagon a tervünk. Az országos ellátásunk kívül exportra Romániába is küldünk nagy mennyiséget.

Azonnal feltűnik, hogy a gépek és szalagok mellett zömében nők dolgoznak, akikről megtudjuk, hogy csaknem mindannyian konzervipari szakmunkások. (A Maggi leveskockát és -port negyvenen készítik a konzervgyárban.)

K. D. P.

PENZÜGYEK. Csökkent Jugoszlávia külkereskedelmi deficitje. Júliusban 2,4 milliárd dinár mérséklődött a külkereskedelmi deficit, mi tavaly ugyanezektől a 4 milliárd dinárt is meghaladta.

NEMZETI HETEK. Idén novemberben Budapesten a moszkvai GUM, decemberben Moszkvában pedig a Skála Áruház rendez nemzeti hetet 800 ezer rubel értékű áruinálattal.

HÉT NAP TEJNAP

Sikere volt a Hajdú-Bihar megyei Vendéglátó Vállalat és a Hajdú megyei Tejipari Vállalat által közösen rendezett „Hét nap tejnap” mottójú rendezvénysorozat nyitányának szeptember 4-én, hétfőn a debreceni, Csapó u. 19. alatti tejpresszóban. A vendégeket meggyes és epres habosított túrókrémek s különböző tej alapanyagú turmixitalok kóstolója várta. A rendezvénysorozat tegnap este az Óbester borozóban folytatódott. Ma délelőtt 11 órától a Gambriusz étteremben, holnap 15 órától a Debrecen étteremben, pénteken 10 órától az Omnia eszpresszóban, szombaton délelőtt a Délibáb ételbárban, vasárnap délelőtt pedig a hajdúszoboszlói Bátya eszpresszóban rendeznek tejtermékbeutatót és -kóstolót.

MOZI • TV • MOZI • TV

KEOMA (olasz). VIG de. 1/10, 1/12, 1/2, du. 3/4, 6, 1/8, APOLLO du. 1/8, este 1/10, METEOR KERT 7.

BÖLCSŐDOL FÉRFIAKNAK (szovjet). APOLLO du. 1/4, 1/2, METEOR 1/6, 1/8.

KEMENYKALAP ES KRUMPLIÖR (magyar). METEOR 3.

BOMBASIKER (USA). APOLLO de. 1/10, 1/12, 1/2.

EDITH PIAF (francia). 16). HIRADÓ de. 1/10, du. 3/8.

GÁBOR DIÁK (magyar). HIRADÓ de. 1/12, 3/4, du. 3/4, 3/6.

KINCSKERESŐ KISKÖDMÖN (magyar). IFJ. PARK 7.

ZORRÓ (olasz). PETOFI MO-PRESSZÓ 7.

OSIZMÁS KANDÚR A VILÁG KÖRÜL (japán). VIG MESE 3/4, 6.

VADNYUGATI MACKÓKALAND (angyal-fr.). METEOR MESE 3, 1/6.

TV

BUDAPEST, 1. MŰSOR
8.59 Műsorismertetés. 9.00 Idősebbek is elkezdhetik... 9.05 Érdekes állatkertek. NSZK filmsorozat (ism.). 9.30 Idősül!

(ism.) 9.55 Gazdag ember, szegény ember (ism.). 10.40 Delta. Tudományos híradó (ism.). 11.05-11.35 Lehet egy kérdéssel több? (ism.). 16.18 Műsorismertetés. 16.20 Hírek. 16.25 Reklám. 16.30 Női róplabda-világbajnokság. 18.00 Reklám. 18.10 Kockázat. 18.40 Szépen, jól magyarul. 18.50 A Közszolgálat tájékoztatója. 18.55 Reklám. 19.05 Esti mese. 19.20 Idősebbek is elkezdhetik... 19.30 Tv-híradó. 20.00 Örkeny István: Tótek. Komédia két részben. 20.55 Az előadásról jutott eszembe. 22.15 Tv-híradó 3. 22.25 Női róplabdavilágbajnokság.

BUDAPEST, 2. MŰSOR
20.00 Műsorismertetés. 20.01 Kisfilmek a nagyvilágból. 21.20 Tv-híradó 2. 21.40 Reklám. 21.45-22.35 Juharlevél. Francia filmsorozat.

POZSONY, 1. MŰSOR
8.45 Hírek. 9.00 A bányászat fejlődése. 9.30 Gyermekek műsorfilmje. 11.10 Hírek. 15.20 Hírek. 15.25 Közvetítés a műrepülő-világbajnokságról. 17.05 Hírek. 17.20 Könyvszemle. 17.25 Nyugat-szlovákiai híradó. 17.55 Autók, motorosok. 18.25 Hogyan készül a tékép? 18.40 Esti mese. 18.50 Időjárás-jelentés. 19.00 Tv-híradó. 19.30 Találkozás barátainkkal. Műsor a Szovjetunióról. 19.55 NDK-Csehszlovákia labdarúgó-mérkőzés. A szünetben: A rendőrség nyomoz.

BUDAPEST, 2. MŰSOR
21.50 Tv-híradó. 22.20 Elfújta a szél. Olasz bűnügyi film, 1. rész.

POZSONY, 2. MŰSOR
16.45 Hírek. 17.00 A mai Lengyelország. 17.30 Női róplabda VB. Közvetítés Leningrádból. 20.00 Anouilh: Colombe, avagy az erkölcsös szerelm. NDK tévéjáték. 21.55 Hírek.

BUKAREST
15.05 Iskolatévé. 15.35 A szocialista országokból. 16.15 Pionírok krónikája. 16.40 Román népzene. 17.25 A román dal fesztiválja. 18.20 A legkisebbeknek. 18.30 Tv-híradó. 19.00 Lányok, asszonyok. 19.30 Az ember. Francia film. 21.20 Tv-híradó.

A NYÍREGYHÁZI RÁDIÓ MŰSORA
17.00-18.30 Hírek — Lapszemle — Időjárás — A Swinging Blue Jeans együttes játszik — Veres József filmjegyze — Az Orosz Köztársasági Kórus énekel — Nők negyedórása. Tanulj a brigád. Ráporter: Rózsavölgyi Erzsébet — Kérni mindent szabad. Válogatás kívánságlevelekből — Észak-tiszántúli krónika — Pribolyzki Mátyas című terasz — Hírösszefoglaló — Műsorlevezetés.

HÍREK

1978. szeptember 6., szerda

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Zakariás napja

A Nap kél 5.09, nyugszik 18.16 órakor

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS

szerda estig: Délnyugat felől fokozatosan megnövekvő felhőzet, főleg délen és keleten többfelé esővel, záporral, helyenként zivatarral. Megélénkülő déli, délkeleti szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet: 19-24 fok között. (MTI)

KÉPZŐMŰVESZETI VILÁGHÉT. Szeptember 15-én 17 órakor a vázlatlótól a műgimmal kiállítás nyílik a berettyóújfalui művelődési központban. A szeptember 21-ig nyitva tartó kiállítást Tilless Béla festőművész nyitja meg.

KÜLKERESKEDELEM. A Szovjetunió külkereskedelmi forgalma az év első felében 2,3 százalékkal növekedett. Az export 4,7, az import 10 százalékkal bővült.

BIZTOSÍTÁS. Az idei idegenforgalmi szezon kezdetén vezette be az Állami Biztosító a külföldre utazó turisták baleset és vagyoni tárgy elleni biztosítását. Augusztus végéig 28 ezer napra érvényes szerződést kötött az Állami Biztosító Hajdú-Bihar megyei Igazgatósága.

HÉTFŐN HAZAÉRKEZETT Rómából Léka László bíboros, esztergomi érsek, a magyar katolikus püspöki kar elnökeinek vezetésével a magyarországi római katolikus egyház püspökkari delegációja, amely részt vett az új pápa beiktatásának ünnepi eseményén.

Hetven évvel ezelőtt, 1908. szeptember 6-án jelent meg — a magyar irodalmi élet fontos eseményeként — a Holnap irodalmi antológia.

Az antológia születésének előzményéhez tartozik, hogy ugyanabban az évben a pezsgő irodalmi életével hosszú évek óta az országban vezető szerepet játszó Nagyváradon írói közösség alakult, Holnap Társaság néven. Az alakulásnál meghirdetett cél az volt, hogy a modern magyar líra legkiválóbb képviselőit fogja egybe, csoportosítsa az Ady Endre képviselte nagy költői forradalom szellemében. A megalakult Holnap Társaság már az indulásnál olyan kiváló költőket egyesített, mint Ady, Babits Mihály, Balázs Béla, Dutka Akos, Emőd Tamás, Jubász Gyula.

Az irodalmi társaság, amelynek regényét 1955-ben Dutka Akos írta meg, a Holnap városa címmel, két feltűnést keltő, értékes versantológiát jelentett meg: a már említett, még a Társaság megalakulásának évében kiadott kötetet, amelynek Antal Sándor volt a szerkesztője, majd az 1909-ben napvilágot látott almanachot, amelynek szerkesztője Kollányi Boldizsár volt.

VÁNDORKIÁLLÍTÁS. A magyar és a román idegenforgalmi szervek megállapodása alapján Romániában és Magyarországon egymás idegenforgalmát ismertető vándorkiállításokat rendeznek. Az idén Kolozsvárt, majd Brassóban rendezik meg a Magyarországot bemutató kiállítást.

KONCERT. Ferencsik János hétven este kiemelkedő sikerrel vezényelte Nyugat-Berlinben a város világhírű zenekarát, a Berlini Filharmonikusokat. A közönség hosszan tartó tapsaláddal ünnepelte a kiváló magyar karnagyot, a kitűnő zenekart, s az est zólistáját, Claude Frank zongoraművészt. Ferencsik János — aki a héten összesen 3 hangversenyt ad a Berlini Filharmonikusokkal — most első ízben vezényelte a Herbert von Karajan vezetésével működő nyugat-berlini zenekart.

DIVATÁRU. Az őszi-téli szezonra közel negymillió forint értékű kötött darab- és divatárut vásárolt a nagykereskedelmi vállalatoktól a Hajdú-Bihar megyei Ruházati Kiskereskedelmi Vállalat. A raktárkészlet több mint hárommillió forinttal haladja meg a múlt évet.

A rendőrség felhívása

Jelentkezzenek azok a tanúk a Debrecen városi és járási Rendőrkapitányság, Debrecen, Beskerekai Sándor utca 7. második emelet 203-as szobájában, akik látták szeptember 3-án, vasárnap este körülbelül 22 óra körül Debrecenben, az Egyetem téren, hogy egy 22 év körüli fiatalember egy 18 éves lányt bántalmazott. Különösen várgya a rendőrség annak az idős férfinak a jelentkezését, aki a verekedést, a további bántalmazást megakadályozta.

KÖZLEMÉNYEK

Villamos szakmai tanfolyamok! A Magyar Elektrotechnikai Egyesület debreceni csoportja 1978-ban az alábbi szakmai tanfolyamokat szervezi és indítja: 0-nál-0 villanyszerelő, 1978. október 9., 8 óra. Villamosmű-kezelő II., 1978. október 10., 8 óra. Villamos fogyasztó berendezések felülvizsgálata, 1978. szeptember 15., 8 óra. A tanfolyam helye: Debrecen, Kossuth u. 8. (Technika Háza). A tanfolyam eredményes elvégzéséről a hallgatók oklevelet kapnak. Jelentkezési lapok — mely tartalmazza a feltételeket — átvehető a fenti címen. Jelentkezési határidő — a jelentkezési lapok leadása, pénztartalás, illetve befizetés — a tanfolyamokra 1978. szeptember 14. (x)

A miskolci 3. sz. Ipari Szakközépiskola levelező tagozata értesíti hallgatóit, hogy a tanévnyitó valamennyi ágazaton szeptember 11-én 14 órakor lesz. (x)

Az Ingatlankezelő és -közvetítő Vállalat szakszervezeti bizottsága nyugdíjas találkozókat tart 1978. szeptember 8-án 16 órakor, a Bőszörményi út 68. szám alatti levő központi telep ebédjében, melyre ezúton is szeretettel meghív és vár minden vállalati nyugdíjast. IKV szakszervezeti bizottsága. (x)

Határ

Háziasszony mondható: a szűságot okozó re várt vendéglátót, egy ó teletükre készítő kihív. Oda a jóna hangulat s próbálják egy kával oldani szűságot, nyugt ott vibráló le gyelmelenség juk erre a programra, meggondoljuk nál. Több, a déglátók is s is fősleges verik magukat folyósolva a hangulat mily

A példát a rüstített le, ferközünk eg sadalmi amely a határ összefüggésbe sabbán a be határidőkkel, sajnos — eg dóban vanna területet, aho lánosak a módosítások, sítások módos gyarázat van lehet, a tén tény, s e tény lan kihátasa v

Vegyük pél kézenfekvőbb nyos lakást, haárídőre ke határidő ilyen ok miatt csűsözítőket, az közreműködő kat s főleg en akik beköltözö S ott már tö szó, mint egy tolóadásáról. E hangulati terepe s főleg az akik leginkább tartják a hiva tésben megj mot.

S ha már a ről beszélünk egy kicsit a s kon is. A kö li szálfák kö verné a más De tegyük a kezünkét a munkájában kényszerülünk módosításra. ször némi n sseggel, sőt m kismeretlenség mondjuk legy se vesszük, könnyedség sz kodást, a hajr rodó időzavart

A szocialis erkölcs alapv a tervszerűség társadalmi mé tervszerűség éseben az egye is megvan a m ta s ennek bet dennapi kötel hová nézünk rend és köve uralkodik. A e rend egy-eg kitűzött, vállal s ezért kell k seknek lennű tásában. Meg hogy komolysá szenvedjen cso